

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут інституту фінансів, економіки, управління та права

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему:

**«Інноваційний розвиток підприємства та шляхи його
забезпечення»**

(на матеріалах Полтавського КАТП-1628)

Виконав: здобувач першого рівня вищої
освіти, групи 401-ЕП

Спеціальності 076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

Омельяненко К. С.

Керівник: Чичуліна К. В.

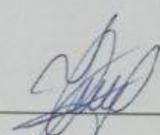
Рецензент: Скриль В.В.

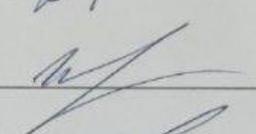
Полтава – 2023 р.

Консультанти:

З кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
(охорона праці)

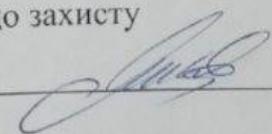
26. 05. 2023 р. Чичуліна К.В.

Здобувач 16. 06. 2023 р. Омеляненко К.С

Керівник роботи 16. 06. 2023 р. Чичуліна К.В.

Нормоконтроль 15. 06. 2023 р. Чичуліна К.В.

Допустити до захисту

Завідувачка кафедри 16. 06. 2023 р. М.Б. Чижевська

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки управління та права
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу
ступінь вищої освіти «бакалавр»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о.завідувача кафедри економіки,
підприємництва та маркетингу
М.Б. Чижевська
"17" квітня 2023 року

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

Омельяненко Костянтин Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Інноваційний розвиток підприємства та шляхи його забезпечення
(на матеріалах Полтавського КАТП 1628)

керівник роботи Чичуліна К.В., к.т.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від "20" березня 2023 року №236-фа

2. Строк подання здобувачем роботи 23.06.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавство України, навчальна, наукова, довідкова та методична література, фахові періодичні видання, інформаційні ресурси, установчі документи підприємства, фінансова, оперативна та статистична звітність підприємства

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ, Розділ 1, Розділ 2, Розділ 3,

Література, Висновки, Додатки,
Список використаних джерел

5. Перелік графічного матеріалу:

Ілюстративний матеріал у кількості 28 аркушів представлений у
Додатку Т

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 2 Охарактеристика процесу	Мурин ІВ	17.04.23	24.05.23

7. Дата видачі завдання 17.04.2023

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1	Теоретична частина	17.04–07.05.23	
2	Аналітична частина	08.05–28.05.23	
3	Проектна частина. Виготовлення ілюстративного матеріалу, перевірка на плагіат	29.05–18.06.23	
4	Рецензування та підготовка до захисту	19.06–25.06.23	
5	Захист випускної роботи бакалавра	26.06–02.07.23	

Здобувач

Омельяненко К.С.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Чичуліна К.В.
(прізвище та ініціали)

Примітки:

28. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломного проекту (роботи) і контролю за ходом роботи кафедри (циклової комісії) і декана факультету (завідувача відділення).
29. Розробляється керівником дипломного проекту (роботи). Видается кафедрою (цикловою комісією).
30. Формат бланка А4 (210 × 297 мм), 2 сторінки.

РЕФЕРАТ

Омельяненко К.С. «Інноваційний розвиток підприємства та шляхи його забезпечення» (на матеріалах Полтавського КАТП-1628)

Машинопис. Кваліфікаційна робота бакалавра на здобуття першого рівня вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2023.

Робота містить 194 сторінки, 11 таблиць, 14 рисунків, 88 найменувань використаних джерел, 4 додатки.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність Полтавського комунального автотранспортного підприємства – 1628.

Мета роботи: дослідження та виявлення ефективних підходів та інструментів, які можуть бути використані підприємствами для досягнення успішного інноваційного розвитку та забезпечення їхньої конкурентоспроможності на ринку. У роботі проаналізовано основні організаційно-правові та фінансово-економічні показники діяльності КАТП-1628, викладено шляхи та заходи щодо розробки та впровадження інноваційного розвитку підприємства.

В результаті проведеного аналізу було визначено та обрано теоретичні шляхи вирішення поставлених завдань щодо покращення рівня інноваційності підприємства: описано шляхи розробки, впровадження та пошуку шляхів фінансування для покращення рівня інноваційності підприємства.

Основною для розкриття теми є проаналізована наукова література, статистичні дані КАТП-1628 та інших підприємств, іноземний досвід впровадження інновацій, аналіз фінансових показників, оцінка змін та матеріально-технічного стану підприємства. Отримані рекомендації можуть бути використувані для підвищення інноваційності підприємства.

Ключові слова: інновації, інноваційність, інноваційний потенціал, інноваційний процес, інвестиції в інновації, інноваційний продукт.

ABSTRACT

Omelyanenko K.S. "Innovative development of the enterprise and ways to support it" (on the materials of Poltava KATP-1628)

Typewriting. Bachelor's qualification work for obtaining the first level of higher education in the specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock market activity". – Poltava: Yuriy Kondratyuk Poltava Polytechnic National University, 2023.

The work contains a 194 page, a 11 table, 14 figures, 88 the names of the sources used, and 4 appendices.

The object of the study is the economic activity of the Poltava communal motor vehicle enterprise - 1628.

The purpose of the work: research and identification of effective approaches and tools that can be used by enterprises to achieve successful innovative development and ensure their competitiveness in the market. The work analyzes the main organizational, legal, financial and economic indicators of the activity of KATP-1628, outlines the ways and measures for the development and implementation of innovative development of the enterprise.

As a result of the analysis, the theoretical ways of solving the tasks set to improve the level of innovativeness of the enterprise were determined and chosen: the ways of development, implementation and finding ways of financing to improve the level of innovativeness of the enterprise were described.

The basis for revealing the topic is the analyzed scientific literature, statistical data of KATP-1628 and other enterprises, foreign experience of introducing innovations, analysis of financial indicators, assessment of changes and the material and technical state of the enterprise. The received recommendations can be used to increase the innovativeness of the enterprise.

Key words: innovation, innovativeness, innovation potential, innovation process, investment in innovation, innovative product.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи формування інноваційного розвитку підприємства.....	12
1.1. Мета суть і доцільність інноваційного розвитку підприємства ...	11
1.2. Особливості формування інноваційного розвитку підприємства.....	21
1.3. Принципи та механізм формування інноваційного розвитку підприємства.....	26
1.4. Особливості впровадження інноваційних заходів на підприємстві.....	33
РОЗДІЛ 2. Організаційно-економічна характеристика діяльності Полтавського автотранспортного підприємства-1628	40
2.1. Стан, сучасні проблеми та перспективи розвитку галузі збирання безпечних відходів.....	40
2.2. Організаційно-правові основи функціонування підприємства	49
2.3. Оцінка економіко-фінансових показників діяльності КАТП-1628	
2.4. Аналіз стану охорони праці на підприємстві.....	68
РОЗДІЛ 3. Шляхи забезпечення системи інноваційного розвитку КАТП-1628	74
3.1. Діагностика інноваційного розвитку підприємства	74
3.2. Формування сучасних напрямів забезпечення інноваційного розвитку підприємства	82
Висновки та пропозиції.....	92
Глосарій.....	96
Список використаних джерел.....	102
Додаток А. Бухгалтерська та статистична звітність за 2019 рік	111
Додаток Б. Бухгалтерська та статистична звітність за 2020 рік.....	131

Додаток В. Бухгалтерська та статистична звітність за 2021 рік	151
Додаток Г. Ілюстративний матеріал.....	167

ВСТУП

Інновації стали необхідною складовою економічного зростання та конкурентоспроможності підприємств у мінливих умовах глобальної економіки.

Сучасні економічні умови та розвиток конкурентного середовища формують новий формат відносин між споживачами та підприємствами. Головна особливість таких відносин полягає в тому що товар чи послуга, що має найбільшу цінність для споживача за сплачені ним грошові кошти. В умовах стрімких змін темпу розвитку економіки виникає проблема у забезпеченні фінансово-економічної стійкості підприємств. Інноваційний розвиток дає змогу підприємству існувати та розвивати економічну, фінансову, соціальної, трудову та екологічну складову своєї діяльності. Наразі тема є надзвичайно актуальною у сучасному світі.

Сьогодні підприємства зіткнулися з високим рівнем конкуренції та необхідністю швидко реагувати на зміни в ринкових умовах. Інноваційний розвиток є ключовим фактором, який дозволяє підприємствам залишатися на ринку та зберігати свою конкурентоспроможність.

Підвищення статусу та іміджу підприємства стають основними завданнями керівника підприємства. Мета керівника підприємства – забезпечення стійкого економічного розвитку. Завдяки інноваційним нововведенням підприємство має змогу покращити якість своєї продукції, товарів чи послуг. Більш сучасне обладнання зменшить кількість відходів, що виникають у процесі виробництва. Для забезпечення такого вдосконалення підприємство потребує значних матеріальних ресурсів. Досягти цього можливо шляхом залучення додаткового капіталу. Шляхом для впровадження інновацій варто розглядати залучення додаткових грошових ресурсів у вигляді іноземних інвестицій та використання вже існуючого досвіду інноваційних іноземних підприємств.

Інновації можуть стосуватися різних аспектів діяльності підприємства, включаючи новітні технології, продукти та послуги, процеси виробництва, організаційні структури та стратегії управління. Застосування інноваційних

підходів дозволяє підприємствам збільшувати ефективність виробництва, знижувати витрати, покращувати якість продукції та послуг, прискорювати впровадження нових технологій та забезпечувати стійкий розвиток.

Метою дослідження теми є виклад та аналіз практичних підходів та стратегій, які використовуються підприємствами для досягнення інноваційного розвитку та забезпечення своєї конкурентоспроможності. Дослідження також має на меті розгляд теоретичних аспектів інноваційного розвитку, його впливу на економіку та суспільство, а також визначення переваг та недоліків інноваційних стратегій в умовах сучасного бізнесу.

Крім того, метою дослідження є визначення конкретних шляхів та методів забезпечення інноваційного розвитку підприємств, включаючи розробку та впровадження інноваційних рішень для покращення стану послуг, що надаються підприємством, удосконалення процесів, покращення організаційної структури та стратегії управління, а також підвищення рівня кваліфікації персоналу.

Отже, метою дослідження є виявлення ефективних підходів та інструментів, які можуть бути використані підприємствами для досягнення успішного інноваційного розвитку та забезпечення їхньої конкурентоспроможності на ринку.

Об'єктом дослідження виступає Полтавське комунальне автотранспортне підприємство 1628, стан його майна, структура управління, фінансово-економічні показники, інноваційний стан та потенціал підприємства, управлінські рішення що виникають у процесі його функціонування.

У ході виконання поставлених задач, пов'язаних з кваліфікаційною роботою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та для повного розкриття теми було використано різноманітну та значну кількість методів дослідження. Основною для розкриття теми є проаналізована наукова література, статистичні дані КАТП-1628 та інших підприємств, іноземний досвід впровадження інновацій, аналіз фінансових показників, оцінка змін, та матеріально-технічного стану підприємства.

Базою для дослідження є статистичні дані КАТП-1628 та підприємств діяльність яких пов'язана за наданням послуг по вивезенню побутових відходів.

Основним завданням кваліфікаційної роботи є розгляд теми необхідності, доцільності та корисності формування інноваційної політики підприємства, визначення шляхів його впровадження та залучення фінансування для його реалізації, виклад рекомендацій щодо вирішення можливих проблем з реалізації інноваційного розвитку підприємства.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів, кожен з яких поділяється на окремі складові – підтеми. Перший розділ присвячений розгляду теоретичних основ формування інноваційного розвитку підприємства, його особливостей та проблем, що можуть виникати у процесі його реалізації, у другому охарактеризовано Полтавське комунальне автотранспортне підприємство – 1628, розглянуто та проаналізовано його економічний стан, у третьому було розглянуто та запропоновано напрямки та шляхи забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Розкриття теми «Інноваційний розвиток підприємства та шляхи його забезпечення» має практичну цінність для бізнесу та економіки в цілому. Деякі з цих цінностей: підвищення конкурентоспроможності, розширення ринків, збільшення прибутковості, розвиток інноваційної культури, підвищення рівня життя, стимулювання економічного розвитку, забезпечення рівня стабільності.

Рекомендації, що розглянуто та запропоновано у кваліфікаційній роботі можуть бути використані та втілені на практиці для покращення інноваційності будь-якого підприємства цієї ж галузі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Мета суть і доцільність інноваційного розвитку підприємства

Стрімкий розвиток науково-технічного прогресу формує зміни, що виникають у процесі управління виробничими процесами підприємства та впливають на перспективи його розвитку в цілому.

Для повного висвітлення питання необхідно розкрити таку категорію як інноваційний розвиток.

В економічній літературі представлено два основних підходи до розуміння терміну «інноваційний розвиток»:

1) предметно-технологічний або орієнтований на науковий результат, при якому інноваційний розвиток розглядається як кінцевий результат наукової чи науково-технічної діяльності;

2) функціональний, при якому інноваційний розвиток пов'язується із функціями створення, впровадження, поширення нововведень, реалізації інноваційних проектів [47].

О. Адаменко розглядає поняття інноваційного розвитку як «діяльність підприємства, що спирається на постійний пошук нових методів та засобів задоволення споживацьких потреб та підвищення ефективності господарювання; розвиток, що передбачає розширення меж інноваційної діяльності та впровадження інновацій в усі сфери діяльності підприємства» [48].

Щодо інших науковців таких як С. Поляков, І. Степнов, І. Федулова Ю. Погорелов, то вони вбачають поняття інноваційного розвитку як «такий розвиток підприємства, де джерелом розвитку є інновації» [48].

Закон України «Про інноваційну діяльність» трактує поняття «інновації» як: «новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [59].

Розвиток інноваційного підприємства може мати різну мету і суть, в залежності від конкретного випадку і контексту. Однак, загалом, метою інноваційного підприємства є створення нових і унікальних продуктів або послуг, які задовольняють потреби ринку, покращують якість життя споживачів та забезпечують прибуток для підприємства.

Досягається цей ефект шляхом створення інноваційної продукції – конкурентоздатних товарів та послуг [59].

Суть розвитку інноваційного підприємства полягає в постійному вдосконаленні технологій, виробничих процесів, продуктів та послуг, щоб збільшити їх ефективність, якість та конкурентоспроможність. Інноваційні підприємства зазвичай зосереджують увагу на дослідженні та розробці нових технологій, що дозволяє їм проникати на нові ринки, залучати нових клієнтів та збільшувати свою частку вже наявних ринків [77].

Доцільність розвитку інноваційного підприємства полягає в тому, що він дає можливість підприємству збільшувати свій прибуток та розвиватись, що забезпечує стабільність його функціонування. Крім того, інноваційність є ключовим фактором конкурентоспроможності, що дозволяє підприємству займати лідерські позиції на ринку та зберігати свої позиції в майбутньому. Отже, розвиток інноваційного підприємства є досить доцільним та має важливе значення для забезпечення його успішної діяльності в майбутньому.

Розвиток інноваційного підприємства також може мати значний соціальний вплив. Інноваційні продукти та технології можуть вирішувати соціальні проблеми, покращувати якість життя людей та збільшувати їхню ефективність [69].

Наприклад, інноваційні технології у сфері енергетики можуть знизити витрати на енергоспоживання та зменшити шкідливий вплив на довкілля. Також інновації у медичній галузі можуть допомогти у попередженні та лікуванні хвороб.

Доцільність розвитку інноваційного підприємства полягає також у тому, що воно може допомогти підприємству стати більш ефективним та знизити витрати на виробництво. Застосування новітніх технологій та процесів дозволяє зменшити витрати на енергоспоживання, сировину, робочу силу та інші ресурси [69]. Це може сприяти підвищенню прибутковості підприємства та забезпеченню його стійкого розвитку.

Окрім того, розвиток інноваційного підприємства може допомогти підприємству зайняти лідерські позиції на ринку та збільшити свою частку у ньому. Інноваційні продукти та послуги можуть бути більш привабливими для споживачів та дозволяти підприємству займати конкурентні переваги на ринку.

Отже, розвиток інновацій на підприємстві є важливою складовою для забезпечення його успішної діяльності та збереження конкурентоспроможності на ринку. Він може мати значний соціальний вплив та допомогти розвивати економіку країни. Розвиток інноваційних підприємств є однією з ключових стратегій для зміцнення економічного потенціалу країни та забезпечення її конкурентоспроможності на світовому ринку [76].

Підприємство, що впроваджує інновації може також стати джерелом нових робочих місць та збільшити зайнятість в країні. Розвиток нових технологій та продуктів може потребувати нових спеціалістів, інженерів, дослідників та інших працівників [69]. Це може створити нові можливості для зайнятості та збільшити внутрішній попит на товари та послуги.

Крім того, таке підприємство може стати об'єктом інвестування та привабити інвестиції від інших підприємств, фондів та інвесторів. Інвестиції можуть допомогти забезпечити фінансування розвитку нових продуктів та технологій, розширення виробництва та збільшення експортної потужності [77].

Таким чином, мета та суть розвитку інновацій на підприємстві полягає в забезпеченні його стійкого розвитку, підвищенні його конкурентоспроможності та забезпеченні соціального ефекту. Доцільність розвитку інновацій забезпечує створення нових робочих місць, приваблення інвестицій та зміцнення економіки країни.

Однією з основних переваг інноваційних підприємств є їх здатність до створення нових продуктів та послуг, що відповідають вимогам ринку та задовольняють потреби споживачів. Це дозволяє підприємству не тільки зберегти свою конкурентну позицію на ринку, але й здобути нових клієнтів та ринки збуту.

Ще однією перевагою інноваційних підприємств є їх здатність до ефективного використання ресурсів. Інноваційні підприємства зазвичай мають більш ефективну систему управління та використання ресурсів, що дозволяє їм знижувати витрати та підвищувати прибутковість [69].

Крім того, інноваційні підприємства здатні змінювати структуру та напрямки своєї діяльності, відповідаючи на нові виклики та можливості на ринку. Це дозволяє їм бути готовими до змін та адаптуватися до нових умов діяльності.

Загалом, інноваційний розвиток підприємства є важливим елементом зміцнення економіки країни, підвищення її конкурентоспроможності та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку. Це вимагає підтримки від держави, інвесторів та інших зацікавлених сторін, а також компетентного управління та здатності до інноваційної діяльності з боку самого підприємства.

Ще однією важливою перевагою інноваційних підприємств є їх здатність до привертання талановитих та мотивованих співробітників. Такі підприємства зазвичай пропонують своїм працівникам цікаві та викликові проекти, можливості для професійного та особистісного розвитку, а також сприяють розвитку творчого мислення та інноваційної діяльності. Це дозволяє залучати до роботи найкращих фахівців та забезпечувати високу якість продукції та послуг.

Інноваційні підприємства також мають важливу соціальну функцію, оскільки вони створюють нові робочі місця та сприяють розвитку малого та середнього

бізнесу в окремих галузях. Це сприяє зменшенню безробіття та забезпеченню стабільності економіки [69].

Нарешті, інноваційність підприємства сприяє підвищенню його іміджу та статусу на ринку. Інноваційні підприємства зазвичай мають більш високу репутацію та позицію на ринку, оскільки вони відомі своїми новаторськими рішеннями та продуктами.

Отже, інноваційний розвиток підприємства має значення для економічного, соціального та культурного розвитку країни. Це сприяє зміцненню її конкурентоспроможності на міжнародному ринку, забезпеченню сталого розвитку та підвищенню рівня життя населення.

Однією з основних складових успіху такого підприємства є його здатність до постійного розвитку та адаптації до змін. Інновації повинні бути не лише початковим етапом розвитку підприємства, але й постійним процесом, що забезпечує конкурентні переваги на ринку.

Інноваційно напрямлені підприємства повинні бути готовими до впровадження нових технологій, змін у виробничому процесі та ринкових умовах. Це можливо лише за умов наявності достатньої кількості інформації про ринок, конкурентів та технології, а також готовності до інвестування в розвиток та вдосконалення виробництва.

Крім того, успіх підприємства залежить від його здатності до співпраці з іншими підприємствами, університетами та дослідницькими центрами. Така співпраця дозволяє обмінюватися знаннями та досвідом, отримувати нові ідеї та розширювати можливості для впровадження інновацій.

Отже, «інноваційне підприємство» має великий потенціал для розвитку та досягнення успіху на ринку. Проте, для досягнення цього успіху, необхідно мати чітку стратегію розвитку, сприяти творчості та інноваційній діяльності, готуватися до змін та співпрацювати з іншими підприємствами та дослідницькими центрами. Для впровадження інноваційних заходів на підприємстві необхідно притримуватися інноваційної політики (

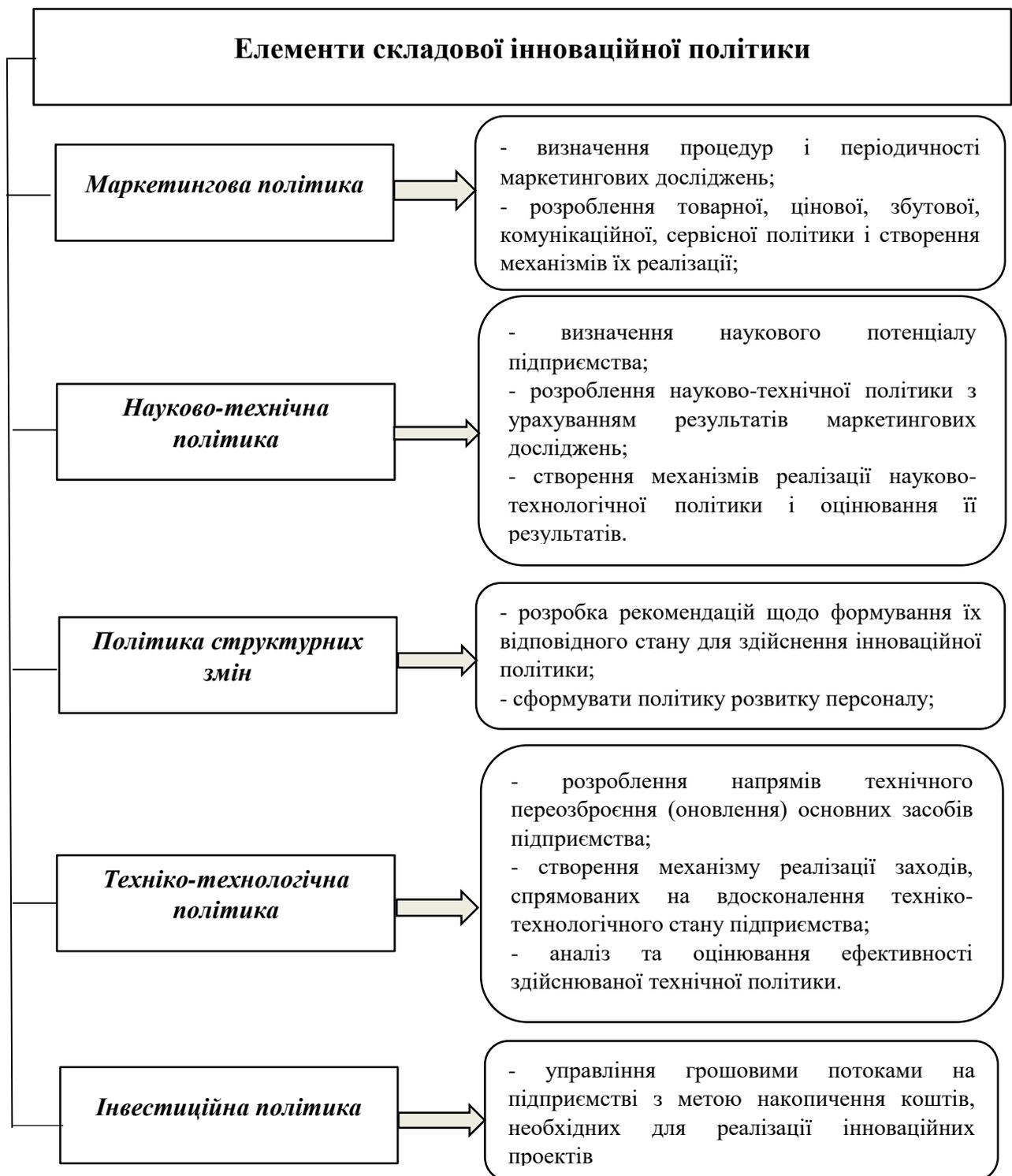

Рисунок 1.1 – Складові інноваційної політики

Отже, складовими інноваційної політики є:

- маркетингова політика;
- політика в галузі НДДКР;

- політика структурних змін;
- технічна політика;
- інвестиційна політика.

Маркетингова складова інноваційної політики включає стратегії та заходи, спрямовані на розробку та впровадження нових маркетингових концепцій та підходів для просування інноваційних продуктів і послуг на ринку. Вона включає аналіз ринку, дослідження споживачів, розробку маркетингових стратегій, позиціонування бренду, рекламу та просування продуктів.

Політика в галузі науково-дослідницької та дослідно-конструкторської роботи (НДДКР) спрямована на стимулювання інноваційних досліджень, розробок та проектування нових технологій, продуктів або послуг. Вона включає надання фінансування, підтримки наукових інститутів, університетів та дослідницьких організацій, створення сприятливого середовища для інноваційних зусиль і співпраці з приватними підприємствами.

Політика структурних змін спрямована на впровадження структурних змін на підприємстві що сприяють розвитку інноваційної діяльності. Вона включає спрощення бюрократичних процедур, створення сприятливих умов для впровадження інноваційних проектів.

Технічна політика орієнтована на розвиток технічної інфраструктури та сприяння технологічному прогресу. Вона включає стимулювання досліджень і розвитку в технологічних галузях, підтримку впровадження нових технологій у виробництво, стандартизацію та патентування інноваційних розробок, а також надання доступу до сучасних технологій та знань.

Інвестиційна політика спрямована на забезпечення фінансової підтримки інноваційних проектів та підприємств. Вона включає створення стимулів для інвестування в інноваційні сектори, залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій, розвиток фінансових інструментів та механізмів фінансування.

Ці складові інноваційної політики можуть допомогти стимулювати інноваційний розвиток, забезпечити конкурентоспроможність економіки та сприяти сталому зростанню.

Крім того, для ефективного інноваційного розвитку підприємства необхідно віддавати пріоритетну увагу наступним аспектам:

- лідерство та керівництво: успіх підприємства залежить від його керівництва. Воно повинно бути здатним до впровадження нових ідей та змін, створювати стимули для творчості та інновацій, а також забезпечувати належні ресурси для розвитку;

- фінансування: підприємство повинно мати достатні фінансові ресурси для розвитку та впровадження інновацій. Це може бути досягнуто через власні фінансові ресурси, інвестиції та партнерства з іншими підприємствами.

- дослідження та розробки: підприємство повинно мати дослідницькі центри та спеціалістів, які займаються розробкою нових технологій та інновацій. Такі дослідження дозволяють підприємству впроваджувати нові продукти та послуги на ринок;

- командна робота та комунікація: успішна робота інноваційного підприємства залежить від ефективної командної роботи та комунікації між співробітниками. Така комунікація дозволяє швидко реагувати на зміни та вирішувати проблеми;

- ринкова стратегія: підприємство повинно мати чітку стратегію входження на ринок та забезпечення конкурентних переваг. Це може бути досягнуто через аналіз ринку та конкурентів, розробку унікальної продукції.

- управління ризиками: підприємство повинно бути готовим до ризиків, які пов'язані з впровадженням нових технологій та продуктів на ринок. Управління ризиками повинно бути вбудовано в стратегію розвитку підприємства, щоб зменшити можливість несприятливих наслідків [14];

– розвиток інфраструктури: підприємство повинно мати відповідну інфраструктуру для впровадження нових технологій та продуктів. Це може включати розробку власних технічних стандартів, побудову відповідної інфраструктури та створення належних умов для використання нових технологій [76];

– розвиток людських ресурсів: підприємство повинно мати належні людські ресурси для розвитку та впровадження інновацій. Це може включати найм нових спеціалістів, навчання та розвиток існуючих співробітників, створення сприятливих умов для творчості та інноваційної діяльності;

– створення культури інновацій: підприємство повинно мати культуру, яка підтримує творчість, інновації та ризикову поведінку. Створення такої культури може бути досягнуто через залучення керівництва та співробітників до інноваційного процесу, створення стимулів для творчості та інновацій та відкрите спілкування між різними рівнями управління;

– підтримка з боку держави: державна підтримка може значно збільшити успішність інноваційного підприємства. Державні програми, пільги та підтримка можуть забезпечити фінансову стабільність та сприяти розвитку інноваційної інфраструктури. Також, державні ініціативи щодо стимулювання інновацій можуть включати податкові кредити, дотації на дослідження та розвиток, гранти на інноваційні проекти та інші форми державної підтримки [59].

Всі ці елементи взаємодіють між собою та допомагають підприємству створювати нові продукти та послуги, збільшувати прибутковість та конкурентоспроможність. Важливо також зазначити, що інноваційне підприємство повинно постійно вдосконалювати свої інноваційні процеси та стратегії, щоб залишатися успішним на ринку.

1.2 Особливості формування інноваційного розвитку підприємства

Формування шляху інноваційного розвитку підприємства включає в себе кілька ключових етапів. Одним з інструментів формування шляху інноваційного розвитку підприємства є створення інноваційної стратегії, яка охоплює весь комплекс заходів та напрямків розвитку. Вона повинна бути спрямована на досягнення конкретних цілей, враховувати особливості ринку та споживачів, наявні ресурси та експертизу підприємства.

З метою ефективного розвитку інноваційного підприємства, можуть бути застосовані різні стратегії інноваційного розвитку. Наприклад, стратегія горизонтальної інтеграції, яка полягає в розвитку нових продуктів чи послуг, що поєднуються з існуючими на ринку, або вертикальної інтеграції, що полягає в охопленні всіх етапів виробництва від поставки сировини до продажу готової продукції.

Перший етап - аналіз поточної ситуації підприємства, включаючи його місце на ринку, конкурентне середовище, потреби клієнтів, технічний рівень і наявні інноваційні процеси. Такий аналіз допоможе зрозуміти, які інновації можуть бути вигідними для підприємства і які будуть конкурентоспроможними на ринку [27].

Етап планування передбачає визначення мети інноваційного розвитку. Підприємство повинно визначити, чого воно хоче досягти з використанням інновацій та які конкретні цілі і задачі необхідно виконати, щоб досягти цієї мети. Розробка стратегії інноваційного розвитку включає в себе вибір напрямків розвитку, визначення необхідних ресурсів, розробку плану впровадження інновацій та оцінку ризиків [27].

Етап реалізації включає в себе втілення в життя результатів процесу планування [27].

Останнім етапом є впровадження інновацій та контроль їх реалізації. Цей етап включає в себе розробку плану впровадження інновацій, визначення критеріїв успішності та планування контролю за впровадженням інновацій [27].

Особливості формування шляху інноваційного розвитку підприємства можуть варіюватись в залежності від його галузі діяльності, розміру та технічного рівня. Також важливим елементом є взаємодія підприємства зі стейкхолдерами, такими як клієнти, постачальники, державні органи тощо.

Таблиця 1.1 – Напрями інноваційної стратегії в процесі управління підприємством [27]

Етапи стратегічного управління	Напрями діяльності інноваційної стратегії
1	2
Аналіз	<ul style="list-style-type: none"> – визначення інноваційних цілей та їх узгодження із загальними цілями підприємства, галузі, стратегії розвитку та мети підприємства; – оцінка можливого ризику; – аналіз зовнішнього середовища; – дослідження внутрішнього середовища; – аналіз інноваційного потенціалу підприємства та можливості залучення додаткових ресурсів;
Планування	<ul style="list-style-type: none"> – визначення пріоритетів перспективного розвитку підприємства в залежності від накопленого інноваційного потенціалу; – планування напрямів інноваційного розвитку на основі сформованих інноваційних цілей; – розробка оптимальних шляхів перспективного інноваційного розвитку та узгодження роботи різних підрозділів підприємства; –
Реалізація	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечення неперервності процесу впровадження інновацій; – реалізація етапів інноваційної стратегії у відповідності до сформованих інноваційних цілей;
Контроль	<ul style="list-style-type: none"> – налагодження взаємозв'язку в організаційній системі впродовж всього життєвого циклу нововведення; – контроль за зміною інформації про стан внутрішнього та зовнішнього середовища; – контроль за корегуванням інноваційних цілей підприємства

Одним із ключових факторів успішної інноваційної діяльності є здатність підприємства до інноваційного мислення. Це означає, що підприємство повинно мати належні знання та навички в галузі інновацій, а також вміти генерувати нові ідеї та швидко реагувати на зміни в ринкових умовах.

Крім того, ефективний інноваційний розвиток підприємства вимагає наявності належних технічних, фінансових та людських ресурсів, а також відповідної інфраструктури, яка забезпечить необхідний рівень доступності інформації та комунікації між співробітниками підприємства [76].

Державна інноваційна політика ставить на меті створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції [59].

Для реалізації інноваційних проектів необхідно також забезпечити фінансову підтримку. Це може бути здійснено за допомогою інвестицій з боку партнерів, банків, державних органів або власних коштів підприємства.

Найважливішим елементом успішного інноваційного розвитку є людський капітал. Підприємство повинно мати належний рівень знань та навичок у галузі інновацій, забезпечити стимулюючу робочу атмосферу та відповідний рівень оплати праці, що сприятиме залученню талановитих співробітників та збільшенню їхньої мотивації.

Нарешті, важливо мати належну інфраструктуру, яка забезпечить необхідний рівень доступності інформації та комунікації між співробітниками підприємства, а також зовнішніми стейкхолдер. Це може включати в себе наявність відповідних інформаційних технологій, доступ до баз даних та іншого різноманітного інформаційного контенту, належний рівень комунікації зі споживачами та партнерами, а також можливості здійснення досліджень та розробок [4].

Отже, формування шляху інноваційного розвитку підприємства передбачає вирішення таких завдань, як:

- 1) Аналіз і вивчення потреб ринку та конкурентного середовища.
- 2) Розробка стратегії інноваційного розвитку, включаючи визначення конкретних проектів та їхніх етапів реалізації.

- 3) Забезпечення фінансової підтримки для реалізації проєктів.
- 4) Залучення талановитих співробітників та їхня мотивація.
- 5) Створення відповідної інфраструктури для забезпечення ефективної комунікації та доступу до інформації.

Застосування правильної стратегії інноваційного розвитку підприємства, спрямованої на визначення конкурентних переваг та потреб споживачів, може забезпечити підприємству успішний розвиток та збільшення прибутку.

Одним з ключових етапів формування шляху інноваційного розвитку підприємства є визначення його потреб у ресурсах. Це може включати фінансові, людські, технічні, інтелектуальні та матеріальні ресурси. Підприємство повинно мати належні ресурси, щоб забезпечити реалізацію своїх інноваційних проєктів та змогу конкурувати на ринку.

Далі, підприємство повинно визначити свої конкурентні переваги та потреби споживачів. Це допоможе зосередити увагу на розвитку продуктів та послуг, які знайдуть попит серед клієнтів та забезпечать підприємству конкурентну перевагу на ринку.

Крім того, важливим елементом формування шляху інноваційного розвитку підприємства є належна організація комунікаційних процесів зі споживачами та партнерами. Підприємство повинно мати ефективну систему зв'язків, що дозволяє взаємодіяти зі споживачами, збирати відгуки та пропозиції, а також розробляти продукти та послуги, які відповідають їхнім потребам.

Також важливим елементом є створення належної інфраструктури для забезпечення ефективної реалізації інноваційних проєктів. Це може включати в себе наявність належної технічної бази, доступ до інформаційних ресурсів, наявність кваліфікованих співробітників та ефективної системи управління проєктами.

Отже, формування шляху інноваційного розвитку підприємства передбачає вирішення багатьох завдань та виконання належних заходів для забезпечення необхідних ресурсів, визначення конкурентних переваг та потреб споживачів,

належної організації комунікаційних процесів зі споживачами та партнерами, створення належної інфраструктури для ефективної реалізації інноваційних проектів. Крім того, важливо визначити чіткі цілі та плани розвитку інноваційного проекту, здійснювати систематичний моніторинг ринку та конкурентів, а також належно управляти ризиками та фінансовими ресурсами.

Також важливо створити відповідну корпоративну культуру, що сприятиме інноваційному розвитку підприємства. Для цього потрібно стимулювати та підтримувати ініціативи та творчість працівників, розвивати їх професійні навички та надавати можливості для саморозвитку.

Загалом, формування шляху інноваційного розвитку підприємства є складним процесом, який вимагає відповідального та комплексного підходу. Важливо враховувати особливості ринку та конкурентів, наявні ресурси та потреби споживачів, створювати належну інфраструктуру та організаційні ації, а також визначити чіткі цілі та плани розвитку. Важливо також не забувати про створення відповідної корпоративної культури, яка стимулюватиме творчість та ініціативи працівників.

Окрім того, для ефективного формування шляху інноваційного розвитку підприємства необхідно враховувати його поточний стан та рівень готовності до інноваційного розвитку. Якщо підприємство має низький рівень готовності до інновацій, то перед початком реалізації інноваційного проекту слід провести аналіз його поточного стану, визначити пріоритетні напрямки розвитку та надати допомогу у формуванні плану дій.

Також важливо враховувати масштабність та технічну складність проекту. У разі масштабного проекту необхідно детально продумати план дій та діаграму Ганта, забезпечити наявність достатньої кількості ресурсів, а також визначити етапи та пріоритетні напрямки розвитку. У разі технічно складного проекту необхідно провести дослідження, щоб визначити наявні технічні рішення та можливості, а також використовувати передові технології та експертизу фахівців.

Узагальнюючи, формування шляху інноваційного розвитку підприємства є складним та багатоетапним процесом, який включає в себе аналіз поточної ситуації, визначення мети та розробку стратегії, формування команди, фінансову підтримку, впровадження і контроль за реалізацією інновацій. При формуванні шляху інноваційного розвитку підприємства важливо враховувати його специфіку та конкурентні переваги, а також орієнтуватися на потреби ринку та споживачів.

Отже, формування шляху інноваційного розвитку підприємства є важливим етапом, який потребує відповідального та комплексного підходу. Необхідно враховувати особливості ринку, потреби споживачів, наявні ресурси та технічні можливості, створювати належну інфраструктуру та необхідні організаційні умови.

1.3 Принципи та механізм формування інноваційного розвитку підприємства

Принципи інноваційних рішень - це основні ідеї, концепції або правила, які визначають підходи і підстави для успішного впровадження інновацій у практику організації. Ці принципи допомагають орієнтуватися під час процесу впровадження, сприяють досягненню кращих результатів та мінімізації ризиків.

Принципи інноваційної політики підприємства включають [26]:

1) Цілеспрямованість: інноваційна політика повинна бути спрямована на досягнення конкретних цілей і завдань підприємства. Це означає, що інноваційні зусилля повинні бути спрямовані на вирішення конкретних проблем, розвиток нових продуктів або послуг, покращення ефективності тощо.

2) Комплексність: інноваційна політика повинна охоплювати всі аспекти діяльності підприємства. Це означає, що інновації повинні застосовуватись в різних сферах, таких як продукція, маркетинг, управління, технології, процеси тощо.

3) Планомірність: інноваційна політика повинна бути систематичною та плановою. Це включає розробку стратегій і планів щодо впровадження інновацій, визначення ресурсів, термінів і відповідальних осіб.

4) Орієнтація на потреби ринку: інноваційна політика повинна враховувати потреби і вимоги ринку. Це означає аналізувати ринкові тенденції, вимоги споживачів, конкурентну ситуацію та здатність підприємства задовольняти ці потреби через інноваційні рішення.

5) Інформаційна забезпеченість: інноваційна політика повинна базуватись на належному рівні інформації. Це означає збір, аналіз і використання релевантних даних про ринок, технології, конкурентів, споживачів та внутрішніх можливостей підприємства.

6) Переважання стратегічної спрямованості: інноваційна політика повинна бути відповідною до стратегії підприємства. Це означає, що інновації повинні бути спрямовані на досягнення стратегічних цілей та підтримку конкурентної переваги підприємства.

Принципи інноваційної політики підприємства зображені у вигляді нижче (рисунок 1.2) [33].

Рисунок 1.2 – Принципи інноваційної політики підприємства

Принципи інноваційної політики мають важливу роль у стимулюванні інноваційного розвитку та підтримці економічного зростання, а саме завдяки чітко поставленим завданням. Впровадження інноваційних рішень на підприємстві неможливе без орієнтування на основних завдань, що ставлять на меті принципи інноваційної політики. Детальну структуру зображено на (рис. 1.3)

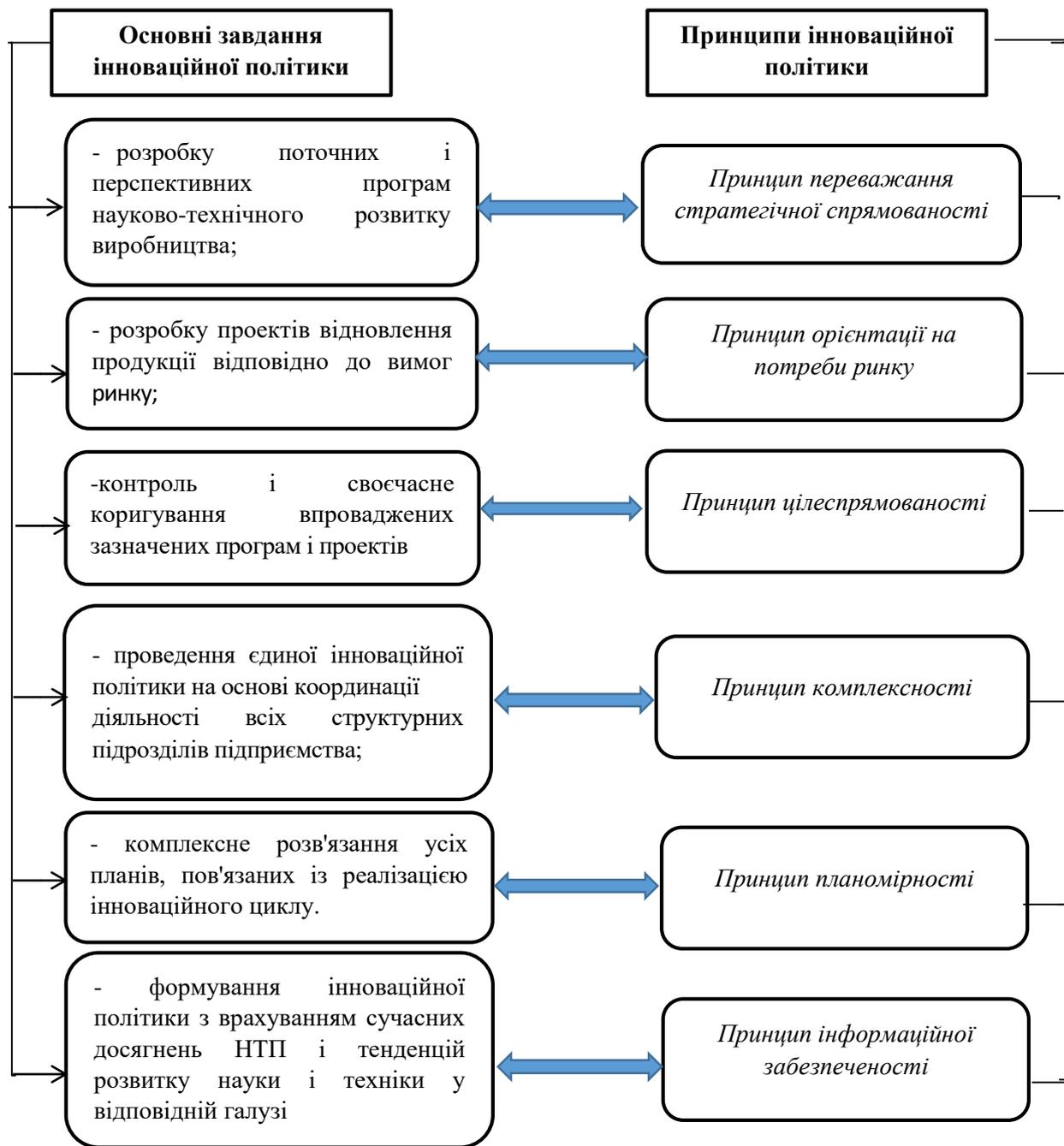

Рисунок 1.3 – Основні принципи та завдання інноваційної політики підприємства

Ці принципи допомагають підприємствам ефективно впроваджувати інновації, розвиватись та забезпечувати свою конкурентоспроможність на ринку.

Державна політика у сфері інновацій виділяє основні принципи, що тісно переплітаються з потребами підприємств, що обрали шлях інноваційного розвитку. Наведено у вигляді таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Основні принципи державної інноваційної політики [59]

Принципи
1. орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки України;
2. визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку;
3. формування нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності;
4. створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу;
5. забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;
6. ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційній діяльності, підтримка підприємництва у науково-виробничій сфері;
7. здійснення заходів на підтримку міжнародної науково-технологічної кооперації, трансферу технологій, захисту вітчизняної продукції на внутрішньому ринку та її просування на зовнішній ринок;
8. фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності;
9. сприяння розвитку інноваційної інфраструктури;
10. інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності
11. підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Механізми впровадження інноваційних рішень відіграють важливу роль у забезпеченні успіху і ефективності процесу впровадження. Вони виконують

різноманітні функції та забезпечують певні етапи та аспекти впровадження інновацій. Послідовність формування і реалізації інноваційної політики підприємства подано на рисунку 1.4.

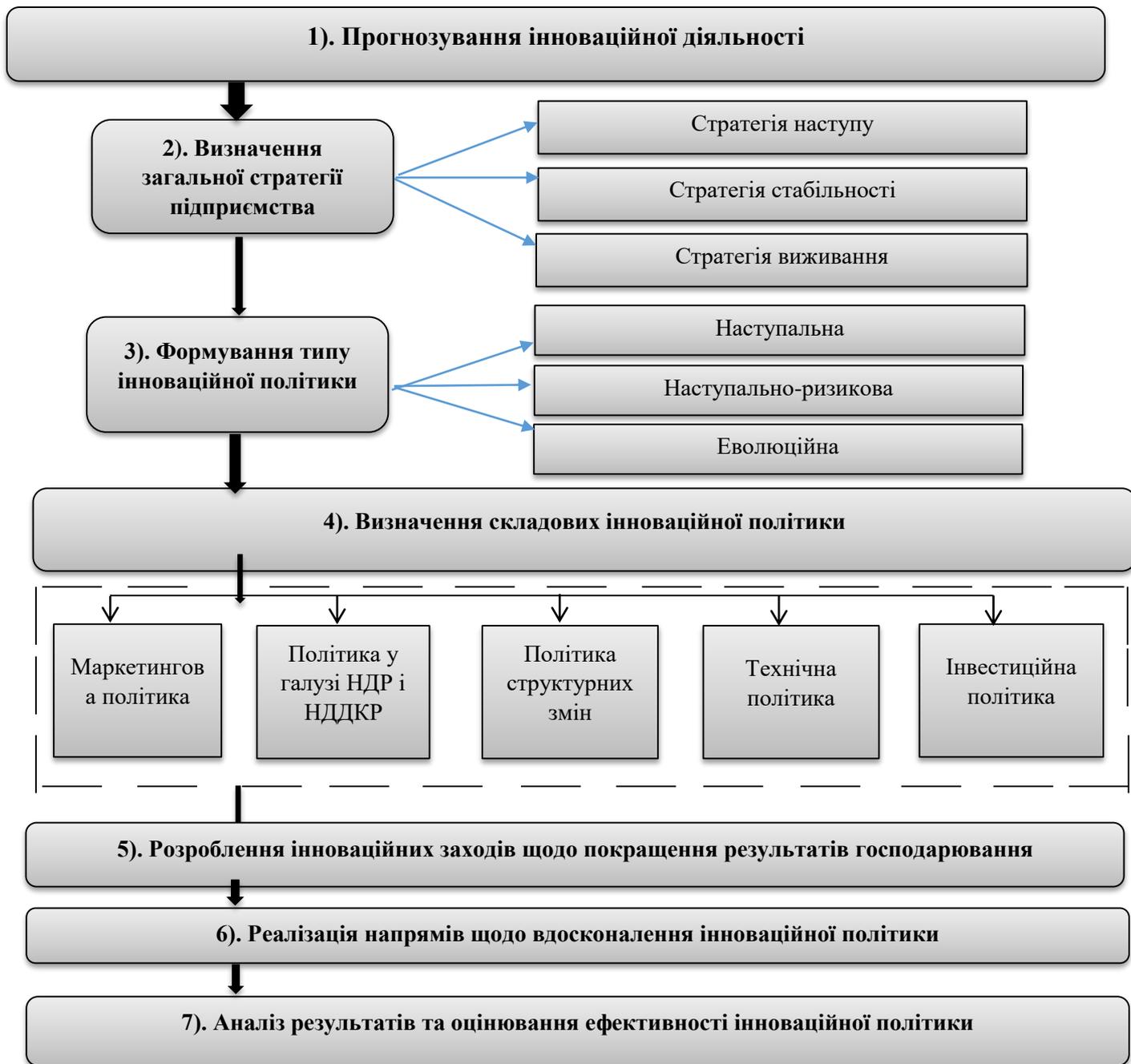

Рисунок 1.4 – Механізм формування і реалізації інноваційної політики підприємства

При впровадженні рішень підприємство повинно притримуватися загальної стратегії в залежності від ситуації (наступу, стабільності чи виживання).

Низже наведено ключові ролі, які механізми впровадження інноваційних рішень відіграють:

1) Управління процесом: механізми впровадження інноваційних рішень забезпечують ефективне управління процесом впровадження. Вони включають планування, організацію, контроль та координацію всіх дій і етапів, що відбуваються під час впровадження. Це допомагає забезпечити структурованість, системність та прогнозованість процесу.

2) Ресурсне забезпечення: механізми впровадження інноваційних рішень допомагають забезпечити необхідні ресурси для впровадження. Це включає матеріальні, фінансові, людські та інші ресурси, необхідні для реалізації інноваційного проекту. Механізми допомагають виявляти, залучати та ефективно використовувати ці ресурси.

3) Керівництво та співпраця: механізми впровадження інноваційних рішень сприяють лідерству та співпраці. Вони допомагають створити механізми комунікації, спільної роботи та обміну інформацією між різними зацікавленими сторонами. Це забезпечує залучення керівництва, співробітників, клієнтів, партнерів та інших зацікавлених сторін у процес впровадження та сприяє спільним зусиллям для досягнення успіху [69].

4) Моніторинг та оцінка: механізми впровадження інноваційних рішень допомагають моніторити та оцінювати процес впровадження. Вони включають збір та аналіз даних, вимірювання показників ефективності, ідентифікацію проблем та можливостей. Це дозволяє здійснювати коригування, вносити поліпшення та забезпечувати досягнення бажаних результатів.

5) Залучення стейкхолдерів: механізми впровадження інноваційних рішень сприяють залученню різних стейкхолдерів. Вони допомагають виявляти, залучати та залучати різні зацікавлені сторони, такі як клієнти, партнери, експерти, для спільного створення та впровадження інноваційних рішень. Це сприяє

збагаченню ідей, врахуванню потреб ринку та забезпеченню підтримки та прийняття рішення.

Принципи та механізми впровадження інноваційних рішень можуть варіюватися залежно від конкретної організації та її контексту, але загальні принципи залишаються схожими. Важливо також зазначити, що інноваційний процес є ітеративним та може потребувати постійного вдосконалення та адаптації під нові умови.

Стратегія наступу передбачає активний розвиток підприємства і прагнення до зайняття нових позицій на ринку. Це може включати експансію на нові ринки, впровадження нових продуктів або послуг, розширення географічного охоплення або завоювання частки ринку конкурентів. Підприємство зосереджує свої зусилля на інноваціях, маркетингових стратегіях та розробці нових конкурентних переваг, щоб збільшити свою ринкову присутність та отримати перевагу над конкурентами.

Стратегія стабільності орієнтована на збереження існуючої ринкової позиції та стабільне функціонування підприємства. Замість активних ризикованих дій на ринку, підприємство зосереджується на оптимізації своїх операцій, збереженні клієнтів, підтримці якості продукції або послуг і забезпеченні ефективного управління. Стратегія стабільності може бути вибрана, коли підприємство досягло певного рівня ринкової частки та стабільних прибутків, і бажає зосередитись на забезпеченні стійкості своїх операцій.

Стратегія виживання застосовується у випадку, коли підприємство знаходиться в складній ситуації, наприклад, через фінансові проблеми, конкуренцію або зміни на ринку. Головна мета цієї стратегії - зберегти підприємство та відновити його ефективність. Вона може включати такі заходи, як зменшення витрат, реструктуризацію, перегляд стратегічних партнерств або переорієнтацію на нові ринки чи сегменти. Стратегія виживання часто вимагає швидкого реагування на зміни і гнучкості в управлінні підприємством.

Ці стратегії можуть використовуватися окремо або комбінуватися в залежності від потреб та цілей підприємства.

Успішне впровадження інноваційних рішень вимагає систематичного та цілеспрямованого підходу. Комплексне застосування цих принципів та механізмів допомагає забезпечити ефективну інноваційну діяльність та досягнення конкурентної переваги.

1.4 Особливості впровадження інноваційних заходів на підприємстві

Стан та проблеми впровадження інноваційних заходів на підприємстві можуть варіюватися в залежності від конкретного підприємства і галузі, в якій воно діє. Однак, деякі загальні проблеми впровадження інновацій можуть включати наступне:

1) Відсутність інноваційної культури: однією з ключових проблем є відсутність культури, спрямованої на інновації, в організації. Це означає, що компанія може мати обмежену підтримку для інноваційних ідей, низький рівень мотивації персоналу до внесення нововведень та недостатні ресурси, спрямовані на інновації [21].

2) Недостатня фінансова підтримка: впровадження інноваційних заходів часто вимагає значних фінансових витрат. Брак необхідних ресурсів та недостатня фінансова підтримка можуть бути значними перешкодами для впровадження інноваційних ідей [21].

3) Бюрократичні процеси: надмірна бюрократія та складні процедури прийняття рішень можуть уповільнювати процес впровадження інновацій. Довгі терміни розгляду, велика кількість процедур та затримки у вирішенні питань можуть викликати незадоволення та втрату інтересу до інноваційних проєктів [21].

4) Недостатня підготовка персоналу: впровадження інновацій вимагає специфічних знань, навичок та компетенцій. Недостатня підготовка персоналу може бути перешкодою для успішного впровадження інноваційних заходів. Брак адекватного навчання та підтримки може призвести до опору з боку співробітників та нездатності ефективно виконувати нові завдання [21].

5) Ризикованість та страх перед змінами: впровадження інновацій часто пов'язане з ризиком та нестабільністю. Деякі підприємства можуть бути неохочими до ризику та боятися змін, що може стримувати їх.

Щоб вирішити ці проблеми та поліпшити стан впровадження інноваційних заходів, підприємствам слід зосередитися на розвитку інноваційної культури, забезпеченні належної фінансової підтримки, спрощенні бюрократичних процесів, забезпеченні належної підготовки персоналу та керуванні страхом перед змінами. Також важливо створити стимули для співробітників та залучати їх до процесу інноваційного розвитку.

На кожному з етапів інноваційного процесу виникають певні проблеми. Більш детально описано в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Основні проблеми інноваційного процесу на етапах його здійснення [68]

Етап	Проблема
1	2
На етапі створення новацій	недостатність державного фінансування
	брак інформації про ринкові перспективи інновації та консультативного супроводу проходження проекту від ідеї до етапу впровадження
	недостатнє використання можливостей щодо участі у міжнародних програмах
На етапі трансферу новацій	недостатність фінансування через непередбачуваність комерційних результатів новацій, обмеженість фінансових та матеріальних ресурсів для створення інноваційної інфраструктури
	невідповідності між положеннями Цивільного кодексу України, які регулюють відносини інтелектуальної власності та спеціальними актами з цього питання
На етапі впровадження новації шляхом створення стартапу	недостатність необхідних знань і навичок для ведення підприємницької діяльності
	відсутність або обмежена ефективність інноваційної інфраструктури, яка має сприяти розвитку інноваційного підприємництва
	недостатній розвиток венчурного фінансування в Україні та проблеми правового захисту власності іноземних інвесторів

З аналізу таблиці 1.3 можна зробити наступні висновки:

- на етапі створення новацій існує проблема недостатнього державного фінансування. Це може ставити під загрозу успішний розвиток інноваційних проектів;
- наявний брак інформації про ринкові перспективи новацій та недостатній консультативний супровід на етапі створення можуть перешкоджати ефективному переходу від ідеї до впровадження проекту. Це може призвести до втрати можливостей і неефективного використання потенціалу інновацій;
- недостатня мобілізація можливостей участі в міжнародних програмах під час створення новацій обмежує доступ до зовнішніх ресурсів та співпраці з міжнародними партнерами, що може ускладнити розвиток інноваційного сектора;
- на етапі трансферу новацій виникають проблеми з фінансуванням через непередбачуваність комерційних результатів новацій та обмеженість ресурсів для створення інноваційної інфраструктури. Це може унеможливити ефективний перехід від наукових розробок до практичного впровадження;
- наявність невідповідностей між положеннями Цивільного кодексу України та спеціальними актами, що регулюють відносини інтелектуальної власності, може створювати правові незгодженості та проблеми під час трансферу новацій;
- недостатня підготовка та навички для підприємницької діяльності на етапі впровадження новацій можуть бути перешкодою для успішного стартапу. Для ефективного впровадження інновацій потрібні не тільки ідеї, але й здатність до підприємництва;
- відсутність або обмежена ефективність інноваційної інфраструктури, яка має сприяти розвитку інноваційного підприємництва, може ускладнити впровадження новаційних проектів та їх успішний розвиток;
- недостатній розвиток венчурного фінансування в Україні та проблеми правового захисту власності іноземних інвесторів можуть обмежувати доступ до необхідного фінансування та співпраці з іноземними інвесторами.

Загальною проблемою є нестача ресурсів, недостатня інформованість та підготовка, а також неузгодженість правових положень, що ускладнюють процес створення, трансферу та впровадження інновацій. Вирішення цих проблем може сприяти розвитку інноваційного сектора.

Вирішити проблеми, що виникають у про процесі впровадження інновацій може державно-приватне партнерство. Державно-приватне партнерство у сфері інновацій (ДПП) є співробітництвом між державою та суб'єктами інноваційного бізнесу (академічним, виробничим, комерційним, соціальним) з метою здійснення інноваційних заходів та проєктів у різних сферах, таких як наукова, науково-дослідна і розробницька, освітня, виробнича, фінансова, соціальна, державне управління. ДПП характеризується комплексністю, використанням кластерної моделі, інституціональним об'єднанням державних та приватних ресурсів інноваційної діяльності, комерціалізацією та соціалізацією інновацій.

Подолання перешкод у формуванні державно-приватного партнерства в інноваційній сфері є важливою умовою розвитку національної економіки, що вимагає поліпшення інноваційної політики держави. Державно-приватне партнерство (ДПП) є організаційною формою співробітництва між державою та бізнесом з метою здійснення інноваційних проєктів у певних сферах національної економіки на договірних засадах [68].

Сьогодні інфраструктурні об'єкти не можуть розвиватися без участі партнерів, оскільки будь-яка інновація потребує співпраці. Однак, в Україні ДПП в інноваційній сфері ще не отримало повного теоретичного обґрунтування та широкого застосування на практиці.

Серед основних напрямів діяльності ДПП можна виділити такі сфери [68]:

1) Виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, включаючи виробництво та постачання тепла, розподіл і постачання природного газу, збір та очищення води, виробництво та постачання електроенергії. Це може включати як академічне, так і виробниче інноваційне підприємство.

2) Машинобудування - академічне та виробниче інноваційне підприємництво.

3) Охорона здоров'я - академічне, виробниче, соціальне інноваційне підприємництво.

4) Надання освітніх, соціальних послуг та послуг з охорони здоров'я - соціальне інноваційне підприємництво.

Це лише деякі з напрямків діяльності ДПП, оскільки ця форма партнерства може бути застосована в різних сферах, за винятком діяльності, яку можуть здійснювати лише державні підприємства, установи та організації.

Впровадження інноваційних рішень на підприємстві неможливо без врахування його інноваційного потенціалу та детального аналізу його складових.

Інноваційний потенціал - це сукупність можливостей, ресурсів та компетенцій, які дозволяють організації генерувати, впроваджувати та успішно реалізовувати інноваційні ідеї і проекти. Це внутрішній потенціал організації, який визначає її здатність до інноваційного розвитку і конкурентоспроможності [75].

Інноваційний потенціал включає такі складові [42]:

1) Людський капітал: вміння, знання, навички та таланти працівників організації є важливим елементом інноваційного потенціалу. Кваліфіковані співробітники, здатні до творчого мислення і проблемного розв'язання, можуть внести значний внесок у розвиток інновацій.

2) Технологічні ресурси: наявність сучасних технологій, інфраструктури та обладнання також впливає на інноваційний потенціал. Доступ до передових технологій та інфраструктури дозволяє організації ефективно впроваджувати нові ідеї та розробляти інноваційні продукти і послуги.

3) Фінансові ресурси: доступ до достатніх фінансових ресурсів є необхідним для фінансування досліджень, розробки нових продуктів, покращення процесів та впровадження інновацій. Наявність достатніх фінансових засобів дозволяє забезпечити функціонування інноваційної діяльності.

4) Культура інновацій: створення сприятливої культури, що сприяє інноваціям, є важливим елементом інноваційного потенціалу. Це включає відкритий та сприйнятливий настрій до нових ідей, пошук новаторських рішень, стимулювання творчості та ініціативи працівників.

5) Взаємодія та співпраця: здатність до співпраці, взаємодії з партнерами, академічними установами, клієнтами та іншими зацікавленими сторонами також впливає на інноваційний потенціал. Взаємодія та обмін ідеями та ресурсами можуть сприяти створенню новаторських рішень та спільному розвитку.

Інноваційний потенціал організації визначає її здатність до інноваційного розвитку, збереження конкурентних переваг та досягнення успіху на ринку. Організації, які можуть ефективно використовувати свій інноваційний потенціал, зазвичай досягають стабільного росту і стають лідерами у своїй галузі.

Для поліпшення стану інноваційної діяльності в країні необхідно реалізувати такі заходи [68]:

- посилення конкурентоспроможності сектору наукових досліджень і розробок та його інтеграція в Європейський дослідницький простір;
- підвищення ефективності бюджетного фінансування науково-інноваційної сфери;
- спрямування внутрішнього науково-технічного потенціалу на задоволення потреб інноваційного розвитку економіки України та організацію виробництва високотехнологічної продукції;
- підвищення ефективності національної інноваційної системи.

Отже, успішне функціонування моделі інноваційного економічного розвитку базується на належному інституційному забезпеченні та впровадженні збалансованої державної інноваційної політики, яка включає конкретні напрями для стимулювання інноваційної діяльності. Це дозволяє досягти поставлених цілей інноваційного розвитку та зайняти провідні позиції в світовому постіндустріальному економічному просторі.

Як висновок варто зазначити, що інноваційний розвиток підприємства є ключовим фактором його успіху в сучасному бізнес-середовищі. Шлях до досягнення цього розвитку може бути різним.

Формування шляху інноваційного розвитку підприємства вимагає детального аналізу поточної ситуації, планування, реалізації та впровадження інновацій, а також контролю за їх реалізацією. Особливості формування такого шляху залежать від розміру, технічного рівня та галузі діяльності підприємства, а також від взаємодії зі стейкхолдерами.

Інноваційна політика підприємства повинна ґрунтуватися на принципах цілеспрямованості, комплексності, плановірності, орієнтації на потреби ринку, інформаційної забезпеченості та стратегічної спрямованості. Однак, при реалізації шляху інноваційного розвитку підприємства можуть виникати проблеми, такі як недостатнє державне фінансування, брак інформації та консультативного супроводу, обмежена участь у міжнародних програмах, проблеми з фінансуванням і трансфером новацій, правові неузгодженості, недостатня підготовка та навички для підприємництва.

Отже, для успішного інноваційного розвитку підприємства необхідно враховувати всі аспекти і підходити до нього відповідально та комплексно. Потрібно уважно аналізувати поточну ситуацію, визначати і реалізовувати стратегічні цілі, використовувати доступні ресурси та підтримку стейкхолдерів. Важливо також знати і вирішувати проблеми, що можуть виникнути під час реалізації інноваційного шляху. Це забезпечить стабільність, конкурентоспроможність та успіх підприємства в довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛТАВСЬКОГО КОМУНАЛЬНОГО АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА-1628

2.1. Стан, сучасні проблеми та перспективи розвитку галузі збирання безпечних відходів

На світовому рівні галузь збирання безпечних відходів набуває все більшого значення. Зростання свідомості про проблеми довкілля та необхідність ефективного управління відходами спричиняють розвиток цієї галузі у багатьох країнах.

Швеція, яка є одним зі світових лідерів у використанні технології "енергія зі сміття" (waste-to-energy), спалює близько 2,5 мільйонів тонн сміття щороку для вироблення електрики або тепла. Десятки сміттепереробних заводів та "смітєвих" електростанцій забезпечують енергією близько мільйона сімей (10% населення). У Швеції 99% сміття використовується як паливо для електростанцій або сировина для виробництва.

В Норвегії чотири тонни відходів мають таку саму енергетичну цінність, як одна тонна мазуту, яким можна опалювати один будинок протягом шести місяців. Один завод у Норвегії, працюючи на повну потужність, може забезпечити теплом та електроенергією усі школи Осло та 56 тисяч будинків [86].

У Фінляндії, подібно до багатьох країн Євросоюзу, існує система заставної вартості упаковки, де покупець платить за товар і за упаковку (зазвичай банки та пляшки з напоями). Ця сума є фіксованою, і покупець може повернути її, здавши використану тару в магазині. Заставна вартість завжди вказана на упаковці, а автомати для здачі тари встановлені у багатьох місцях, таких як супермаркети,

заправки і невеликі магазини. До того ж у країні існують пільги на оплату житла та комунальних послуг для тих, хто сортує сміття якісно та уникає його надмірного утворення. Це дає можливість не сплачувати комунальні платежі протягом 2 місяців на рік [29].

Основні тенденції, які спостерігаються в галузі збирання безпечних відходів:

- розширення законодавчої бази: багато країн приймають нові законодавчі норми та політики, спрямовані на збільшення ефективності збирання та обробки безпечних відходів. Це включає в себе створення спеціальних правил для утилізації небезпечних речовин, впровадження стандартів безпеки та нормативів щодо збирання та транспортування відходів;

- розширення ринку: збір та обробка безпечних відходів стають все більш важливою галуззю економіки. Компанії, які спеціалізуються на зборі та утилізації відходів, демонструють стійкий ріст та отримують нові можливості розвитку. З'являються інноваційні технології для переробки відходів та використання їх як ресурсів;

- збільшення свідомості громадськості: суспільство все більше усвідомлює проблему відходів та їх вплив на довкілля. Зростає популярність роздільного збирання відходів та участь громадськості в програмах переробки та рециклінгу. Кампанії із соціальної відповідальності бізнесу активно сприяють підвищенню освіти про переробку та ефективне використання ресурсів;

- технологічний прогрес: розвиток нових технологій у галузі збирання та переробки безпечних відходів стає все активнішим. Інновації включають в себе використання біотехнологій, плазмового газифікації, високотемпературних процесів та інші методи обробки, що дозволяють зменшити вплив на довкілля та ефективно використовувати відходи.

У світовому масштабі галузь збирання безпечних відходів продовжує розвиватися, існує попит на інновації та покращення управління відходами. Пріоритети включають ефективність, сталість та максимальне зменшення

негативного впливу на довкілля шляхом належної утилізації та переробки безпечних відходів.

Україна перебуває на етапі розвитку сфери сміттєпереробки, яка вважається перспективною для інвестицій. Втрати України на сьогоднішній день становлять мільйони тонн ресурсоцінних матеріалів, що містяться у побутових відходах, через відсутність системи переробки, включаючи роздільне збирання, які можуть потенційно бути використані в господарському обігу [32].

Відповідно до Закону України "Про відходи", головними пріоритетами державної політики у сфері управління відходами є наступні напрями [58]:

- забезпечення повного збору, вчасної нейтралізації та видалення відходів, а також дотримання екологічних принципів при їх обробці;
- мінімізація утворення відходів та зменшення їх небезпечності;
- комплексне використання первинних матеріальних ресурсів;
- підтримка максимально можливої утилізації відходів;
- безпечне утилізування відходів, які не можуть бути перероблені, шляхом розроблення відповідних екологічно безпечних технологій та практик їх управління.

Більш конкретно розглянуте питання стану галузі підприємства точніше відображає тенденції щодо інноваційної політики галузі. На сьогоднішній день галузь збирання безпечних відходів стає все більш усвідомленою та інноваційною. Держава намагається просувати ідеї, що позитивним чином впливатимуть на розвиток інноваційного підприємства в галузі збирання побутових відходів.

Виходячи з пріоритетів державної політики можна виділити основні тренди і напрями розвитку досліджуваної галузі:

- розширення використання технологій: впровадження нових технологій у збиранні безпечних відходів сприяє покращенню ефективності та екологічності процесу. Наприклад, використання автоматизованих систем сортування та рециклінгу, впровадження інформаційних систем для моніторингу та керування

відходами, використання дронів та супутникового спостереження для контролю над збиранням відходів;

– розвиток інноваційних методів переробки: галузь збирання безпечних відходів шукає нові та ефективні методи переробки, що дозволяють максимально зменшити вплив на довкілля та реалізувати ресурсоощадність. Наприклад, розробка нових технологій переробки хімічних відходів, використання біологічних методів очищення та рециклінгу, впровадження нових матеріалів та процесів в управлінні відходами;

– створення екологічно стійких рішень: у збиранні безпечних відходів все більше акцентується на створенні екологічно стійких рішень. Це означає впровадження системи збору та сортування відходів з метою їх подальшої переробки та використання у виробництві, зменшення кількості відходів, підвищення енергоефективності та зниження викидів шкідливих речовин;

– сприяння інноваціям та стартапам: у галузі збирання безпечних відходів спостерігається зростання підтримки та стимулювання інноваційних стартапів. Державні програми та інвестиційні фонди надають фінансову підтримку та акселерацію молодим компаніям, які розробляють нові технології та рішення в галузі збирання та переробки безпечних відходів;

– соціальна відповідальність: у галузі збирання безпечних відходів зростає усвідомлення соціальної відповідальності. Компанії ставлять перед собою завдання не тільки забезпечити ефективну переробку відходів, але й сприяти створенню робочих місць, підтримувати місцеві спільноти та впливати на позитивні зміни в суспільстві.

Ці напрями та інновації спрямовані на покращення ефективності, екологічності та сталості галузі збирання безпечних відходів, а також на вирішення екологічних проблем та забезпечення сталого розвитку.

Основні стратегічні завдання полягають у зменшенні обсягів твердих побутових відходів (ТПВ), які надсилаються на полігони, шляхом використання

сучасних екологоорієнтованих технологій їх збирання, зберігання та промислової переробки, а також в екологічно безпечному захороненні.

Для більш повного аналізу галузі необхідно провести PEST-аналіз.

PEST-аналіз (також відомий як PESTEL-аналіз або PESTLE-аналіз) - це інструмент стратегічного аналізу, який використовується для оцінки зовнішнього середовища, в якому діє організація або галузь. Акронім PEST походить від чотирьох факторів, що аналізуються: політичного (Political), економічного (Economic), соціокультурного (Socio-cultural) та технологічного (Technological).

Головна мета PEST-аналізу полягає в ідентифікації зовнішніх факторів, які можуть впливати на успішність організації або галузі. Цей аналіз допомагає зрозуміти широкий спектр впливів, таких як політичні зміни, економічні тенденції, культурні особливості та технологічний прогрес. Він дозволяє виявити можливості та загрози, що виникають у зовнішньому середовищі, що допомагає у формулюванні стратегій і прийнятті управлінських рішень.

Основні переваги PEST-аналізу полягають у такому:

1) Широкий огляд: Аналізуючи політичний, економічний, соціокультурний та технологічний контекст, PEST-аналіз надає повніший огляд зовнішнього середовища.

2) Виявлення можливостей та загроз: Аналіз допомагає ідентифікувати нові можливості для розвитку та виявляти потенційні загрози, забезпечуючи засновану на фактах основу для стратегічного планування.

3) Прогнозування змін: PEST-аналіз допомагає передбачити можливі зміни у зовнішньому середовищі, що дозволяє організації або галузі готуватися до них і адаптуватися.

4) Підтримка стратегічних рішень: Результати аналізу можуть використовуватися для розробки стратегічних планів та прийняття управлінських рішень, орієнтованих на зовнішнє середовище.

Узагальнюючи, PEST-аналіз є корисним інструментом для оцінки зовнішніх факторів, які впливають на організацію або галузь. Він допомагає зрозуміти

широкий контекст та зробити обґрунтовані стратегічні рішення, щоб адаптуватися до змін у середовищі.

Таблиця 2.1 – PEST-аналіз галузі збирання безпечних відходів

Аспект	Опис
Політичний	– існуюче законодавство та нормативні акти; – громадський тиск;
Екологічний	– ринковий потенціал; – економічна стабільність;
Соціокультурний	– свідомість громадськості; – культурні новини;
Технологічний	– інноваційні технології; – інфраструктура.

1) Законодавство: Україна має регулятивну базу, що визначає вимоги до збирання, переробки та утилізації безпечних відходів. Існують закони та нормативні акти, що регулюють відповідальність бізнесу та громадян у сфері управління відходами;

2) Громадський тиск: ростуть очікування громадськості стосовно екологічно чистого управління відходами. Громадські організації та активісти впливають на формування політики та стимулюють підприємства до більш відповідального підходу до збирання та утилізації відходів;

3) Ринок: збільшення усвідомлення проблеми відходів та екологічного управління спричиняє зростання попиту на послуги збирання та переробки безпечних відходів. Ринок має потенціал для розвитку та залучення інвестицій;

4) Економічна стабільність: стабільний економічний розвиток сприяє збільшенню фінансових ресурсів, які можуть бути виділені на розвиток інфраструктури збирання та утилізації відходів;

5) Свідомість громадськості: росте свідомість населення про проблеми довкілля та необхідність ефективного управління відходами. Зростає підтримка роздільного збирання та участь громадськості у програмах переробки;

6) Культурні впливи: культурні переконання та звичаї можуть впливати на ефективність збирання та утилізації відходів. Наприклад, у деяких регіонах можуть існувати традиції, що сприяють екологічно недружному поводженню зі сміттям;

7) Інноваційні технології: впровадження нових технологій, таких як використання біогазових установок або автоматизованих систем збирання відходів, може поліпшити ефективність та екологічну сталість процесу управління відходами;

8) Інфраструктура: розвиток інфраструктури для збирання, переробки та утилізації відходів в Україні може впливати на доступність та ефективність цих послуг.

Враховуючи зазначені аспекти PEST-аналізу, можна зробити висновок, що галузь збирання безпечних відходів в Україні має потенціал для розвитку та вдосконалення. Існує підтримка з боку політичних органів, громадськості та економічного середовища. Впровадження інноваційних технологій та модернізація інфраструктури можуть сприяти покращенню ефективності та сталості управління відходами.

До основних заходів, які сприяють вирішенню проблеми твердих побутових відходів, належать [10]:

– створення інфраструктури для системи роздільного збирання компонентів відходів та формування окремих потоків;

– розвиток системи сміттепереробки, включаючи сортування, брикетування, компостування та застосування термічних технологій, таких як спалювання, термічний та біотермічний розклад, а також газифікація;

– використання анаеробних та інших біотехнологій також є важливим аспектом;

- розвиток промислової інфраструктури, спрямованої на використання вторинної сировини, отриманої з відходів;
- забезпечення екологічно безпечного захоронення відходів чи залишкових продуктів сміттєпереробки на полігонах.

Ці заходи спрямовані на зменшення кількості відходів, покращення управління ними та забезпечення використання вторинної сировини для зменшення негативного впливу на довкілля та створення більш сталого та екологічно безпечного сміттєпереробного сектору [10].

Україна активно працює над вирішенням проблем в галузі збирання безпечних відходів, але може бути ще багато роботи для досягнення високих стандартів екологічної сталості. Для цього важливо продовжувати зміцнювати законодавство, сприяти інноваціям та залучати громадськість до активної участі в програмах збирання та переробки відходів.

Підприємство збирання безпечних відходів, яке знаходиться у комунальній власності, може мати кілька потенційних переваг. Можна виділити такі серед них:

- контроль над відходами: підприємство, що належить комунальній власності, може мати більшу можливість контролювати збір та обробку безпечних відходів у своїй територіальній громаді та дозволяє забезпечити ефективну організацію та виконання стандартів безпечної обробки відходів;
- вплив на екологічну стійкість: комунальне підприємство має можливість впливати на розвиток екологічно стійкого відходового управління. Шляхом впровадження сучасних технологій та інноваційних підходів до обробки та переробки безпечних відходів, підприємство може допомогти зменшити негативний вплив на довкілля та покращити стан екосистеми;
- розширення ринку: комунальне підприємство може мати перевагу при вступі на ринок збирання безпечних відходів. Часто такі підприємства мають пріоритет при укладанні угод з органами місцевого самоврядування, державними установами та підприємствами, що розташовані на їхній території. Це може забезпечити стабільний потік замовлень та довгострокову співпрацю;

– залучення інвестицій: комунальне підприємство може залучати інвестиції від місцевих органів влади або інших джерел фінансування для розширення своїх дій або модернізації існуючої інфраструктури та може сприяти покращенню технічного оснащення, ефективності роботи та збільшенню потужностей підприємства;

– соціальна відповідальність: підприємство, яке належить комунальній власності, зазвичай має соціальну відповідальність перед своїми співробітниками та місцевим населенням. Воно може забезпечувати стабільну зайнятість, гідні умови праці та сприяти розвитку соціальних програм та проектів для місцевих громад.

Зважаючи на те, що підприємство, що займається збиранням безпечних відходів, перебуває у комунальній власності, можуть існувати деякі недоліки, з якими слід боротися:

1) Бюрократія і повільність прийняття рішень: комунальні структури можуть мати складний апарат управління, який уповільнює процеси прийняття рішень та впровадження нових ініціатив. Це може вплинути на швидкість реагування на зміни у сфері збирання безпечних відходів та інноваційних підходів.

2) Недостатня конкуренція та інновації: в комунальному секторі може бути менша конкуренція порівняно з приватними компаніями. Це може призводити до меншої стимуляції до інновацій та вдосконалення процесів збирання та утилізації відходів. Важливо стимулювати комунальні підприємства до постійного удосконалення та впровадження нових технологій.

3) Фінансові обмеження: комунальні підприємства часто стикаються з фінансовими обмеженнями та недостатнім фінансуванням. Це може ускладнювати впровадження нових технологій, модернізацію інфраструктури та навчання персоналу. Важливо забезпечити адекватне фінансування та залучення інвестицій для підтримки комунальних підприємств.

4) Відсутність конкурентного ринку: у комунальній власності може відсутні або бути обмежена конкуренція з приватними підприємствами. Це може

призводити до недостатньої ефективності та якості послуг збирання безпечних відходів. Важливо створювати умови для розвитку конкуренції та стимулювання комунальних підприємств до покращення якості та ефективності.

Отже, підприємство збирання безпечних відходів у комунальній власності може мати багато переваг, включаючи контроль над відходами, вплив на екологічну стійкість, розширення ринку, залучення інвестицій та соціальну відповідальність. Важливо забезпечувати ефективне управління комунальними підприємствами, залучати до роботи кваліфікований персонал та підтримувати їх розвиток. Також необхідно створювати сприятливі умови для партнерства між комунальними підприємствами та приватними суб'єктами для покращення якості та ефективності управління безпечними відходами.

2.2. Організаційно-правові основи функціонування підприємства

Полтавське комунальнеавтотранспортне підприємство 1628 (скорочено - КАТП 1628) – це комунальне підприємство, що не перебуває в процесі припинення та є державною власністю, а саме – власністю територіальної громади.

Даний господарюючий суб'єкт підпорядковується Конституції України, Господарському кодексу України, Закону України «Про підприємництво», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», а також Законом України «Про здійснення державних закупівель» та «Про доступ до публічної інформації», оскільки знаходиться у комунальній власності.

Внутрішніми нормативно-правовим актами, які регулюють діяльність підприємства є статут, правила внутрішнього трудового розпорядку, положення про персональні дані, про оплату праці, про атестацію та інструкції з охорони праці, штатний розклад і графік відпусток. Розташоване воно у місті Полтава за адресою: вулиця Кагамлика, будинок 84, поштовий індекс – 36008.

Метою роботи підприємства є провадження господарської та виробничої діяльності, ціль якої – задоволення потреб Полтавської міської територіальної громади та інших населених пунктів України.

Предметом діяльності для реалізації оставленої мети є види господарської діяльності у сферах поводження з промисловими відходами, у тому числі з небезпечними відходами та у сфері утримання елементів благоустрою.

Види діяльності КАТП-1628 та послуги, що надаються підприємством наведено у таблиці 2.2

Таблиця 2.2 – Предмет діяльності КАТП 1628

Вид господарської діяльності	Послуги
1	2
Господарська діяльність у сфері поводження з промисловими відходами	-послуги з вивезення побутових відходів - збирання, зберігання та перевезення побутових відходів(твердих, великогабаритних, ремонтних), що здійснюються у населеному пункті згідно з правилами благоустрою, затвердженими органом місцевого самоврядування;
	-послуги із захоронення побутових відходів(твердих, великогабаритних, ремонтних) на Полтавському міському звалищі та інших територіях;
	- послуги із вивезення рідких побутових відходів (нечистот) - механізована очистка неканалізованих вигрібних ям (вигрібів, люфт-клозетів), перевезення, зливання рідких відходів у спеціально відведених місцях;
	організація роздільного збору побутових відходів - збирання, придатних для вторинного використання (вторинної сировини), у тому числі: купівля, приймання, зберігання, оброблення, перевезення (транспортування), реалізація і постачання відходів як вторинної сировини переробним підприємствам на утилізацію;
	- утримання та експлуатація міського звалища побутових відходів та інших територій;
	- утримання зливової станції, приймання рідких відходів (нечистот) та рідких промислових відходів, які перевозяться транспортом підприємства та транспортом інших об'єктів господарювання;
	- утримання полів асенізації та худобомогильників, приймання і захоронення трупів знешкоджених тварин, в т.ч. від фізичних та юридичних осіб, в порядку, передбаченому чинним законодавством України.
	- збір, перевезення та захоронення будівельних відходів;
	- збір, перевезення та захоронення твердих промислових відходів;
- механізована очистка та вивезення рідких промислових відходів.	
Господарська діяльність у сфері поводження з небезпечними відходами	- діяльність у сфері запобігання утворенню небезпечних відходів, їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення (перероблення, сортування), утилізація, видалення знешкодження, захоронення;
	- збирання, перевезення, зберігання, оброблення (перероблення, сортування), утилізація, видалення знешкодження та захоронення небезпечних відходів, елементів живлення, ртуті та відпрацьованих ртутьвмісних ламп від населення, бюджетних організацій і установ та комерційних структур;
	- транспортування небезпечних побутових відходів, елементів живлення, ртуті та відпрацьованих ртутьвмісних ламп для їх подальшої утилізації та демеркуризації на спеціальних підприємствах України.

Продовження таблиці 2.1

1	2
<p>Господарська діяльність по утриманню елементів благоустрою</p>	<p>- регулювання чисельності безпритульних тварин згідно з діючим законодавством, в тому числі: вилов бездоглядних та безпритульних тварин, утримання тварин в пункті тимчасової перетримки (притулку), надання послуг фізичним та юридичним особам з вилову безпритульних тварин на територіях підприємств, установ, організацій відповідно до угод та вилученню трупів домашніх тварин, облік, реєстрація, ідентифікація домашніх тварин;</p>
	<p>- ремонт і утримання вулиць та доріг населеного пункту (у літній період - підмітання, поливання, миття, у зимовий період-снігоочищення, видалення снігу та сколу, боротьба із слизькістю доріг, ліквідація ожеледі), ремонт дорожніх одягів, ремонт і утримання інженерного обладнання вулиць та доріг (бордюрів, лотків, труб, оглядових колодязів зливостоків), за виключенням автомобільних доріг загальнодержавного значення;</p>
	<p>- завантаження, вивезення та захоронення сміття, зібраного під час санітарної очистки загальноміських територій та інших територій Полтавської міської територіальної громади, в тому числі вуличного змету, сміття з урн, будівельних відходів, нічнийних відходів, будівельних відходів під час знесення будинків, споруд, малих архітектурних форм, відходів зібраних підчас ліквідації стихійних звалищ, наслідків стихії чи техногенних катастроф;</p>
	<p>- утримання та прибирання контейнерних майданчиків;</p>
	<p>- утримання та очищення урн, встановлених в місцях зупинки громадського транспорту;</p>
	<p>- механізоване підмітання, поливання та миття проїжджої частини вулиць і майданів з твердим покриттям, прибирання сміття на території загального користування, прилеглої до присадибної ділянки (території зупинок громадського транспорту);</p>
	<p>- ліквідація стихійних сміттєзвалищ;</p>
	<p>- знищення та прибирання бур'янів, покіс та прибирання трави;</p>
	<p>- збирання та вивезення опалого листя з загальноміських територій та інших територій Полтавської міської територіальної громади, тощо;</p>
	<p>- забезпечення місць масового скупчення людей додатковими контейнерами для зберігання побутових відходів та мобільними (пересувними) санітарно-технічними приладами (вбиральні, умивальники) із запасами питної води та герметичними ємностями для збору рідких відходів на період проведення громадських заходів (мітинги, концерти, спортивні змагання тощо);</p>
	<p>- ліквідація наслідків стихії (підтоплення, снігові замети тощо).</p>
<p>Інші види господарської діяльності</p>	<p>- надання послуг юридичним та фізичним особам по передрейсовому технічному огляду автотранспортних засобів та медичного огляду водіїв;</p>
	<p>- надання послуг з перевезення вантажів, багажу та пасажирів автомобільним транспортом, як в межах України так і за межами України;</p>
	<p>- надання послуг по ремонту, технічному обслуговуванню автотракторної техніки, технологічного, побутового, санітарно-технічного та іншого обладнання;</p>
	<p>- надання послуг по зберіганню автотранспорту та інших матеріальних цінностей на власній території підприємства;</p>
	<p>- виконання ремонтно-будівельних робіт</p>
	<p>- забір, очищення та постачання води;</p>
	<p>- каналізація, відведення й очищення стічних вод;</p>
	<p>- монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування.</p>

Майно підприємства є комунальною власністю, і знаходиться у господарському віданні підприємства, і складається з виробничих та невиробничих фондів, оборотних коштів, статутного капіталу, та інших цінностей. Якщо у процесі діяльності підприємством було придбане майно, воно також належить

територіальній громаді та закріплене за підприємством на праві господарського відання.

Джерела формування майна:

- майно у якості статутного капіталу або інше майно, передане власником;
- доходи від господарської діяльності;
- прибуток від позареалізаційних операцій;
- банківські кредити, кошти від інших кредиторів;
- майно, придбане у інших фізичних/юридичних осіб; - амортизаційні відрахування;
- кошти з бюджету територіальної громади на виконання державних або комунальних програм, які було затверджено Полтавською міською радою;
- інші, не заборонені законодавством, джерела.

Окрім основної території у місті Полтава, серед своїх потужностей підприємство має Полтавське міське звалище, що розташоване поблизу селища Макухівка Полтавського району Полтавської області, експлуатація якого почалась у 1953 році.

Вищезазначене звалище є паспортизованим та контрольованим, а також використовується відповідно до вимог технологічного процесу, має систему дегазацій та регулярно перевіряється стосовно впливу на навколишнє середовище.

Однак, воно не обладнане протифільтраційним екраном, та не має дренажної системи для збирання та відведення фільтрату, тобто потенційно є джерелом забруднення підземних вод, і не повністю відповідає вимогам природоохоронного законодавства та повинно бути виведено з експлуатації.

До того ж, наразі підприємство не має потужностей для повноцінної переробки твердих побутових відходів. Вони вивозяться, частково сортуються, та зазнають тільки початкових етапів процесу перероблення. Це свідчить про необхідність створення та поширення в Україні сміттєпереробних заводів, що дасть

значний поштовх екологічному розвитку як Полтавського КАТП 1628, так і країни в цілому.

Структура КАТП-1628 доволі розгорнута та розгалужена (рисунок 2.2). Начальник має у своєму безпосередньому підпорядкуванні першого заступника, заступника, головного економіста, головного бухгалтера, начальника відділу експлуатації, інженера з охорони праці, інженера з охорони навколишнього середовища, інженера з програмного забезпечення та інженера з безпеки дорожнього руху. Детальна структура наведена нижче.

Трудовий колектив взаємодіє з керівництвом підприємства на основі колективного договору, передбаченого статутом КАТП-1628, прийнятого на загальних зборах трудового колективу, і регулює виробничі, соціальні та трудові відносини між працівниками та адміністрацією підприємства.

Соціальні гарантії, що надаються підприємством виражені у таких формах як: офіційне працевлаштування; щорічна оплачувана відпустка; оплата відряджень у розмірі не нижче середнього заробітку, а також компенсаційні витрати, пов'язані з цим; оплачуваний період тимчасової непрацездатності через хворобу чи інших причин (лікарняний, у тому числі через вагітність та пологи); підвищена оплата робочого часу у вихідні, святкові дні, понаднормові роботи та нічний час.

Структура підприємства на початок 2022 року складається з 20 осіб управлінської ланки та 254 працівників, які забезпечують виробничу діяльність суб'єкта господарювання.

Полтавська міська територіальна громада в особі Полтавської міської ради, як власник, має право вносити зміни до статуту; приймати рішення щодо майна, оскільки воно перебуває у комунальній власності, щодо створення будь-яких підрозділів підприємства, які не є юридичними особами, репрофілювання та внесення інших змін в організацію виробництва, змін розміру статутного капіталу, а також щодо припинення підприємства та різних процесів, пов'язаних з цим. Завдання начальника підприємства полягає у вирішенні усіх інших питань, не віднесених до компетенції власника, тобто: організація діяльності суб'єкта

господарювання; забезпечення належного ведення усіх видів обліку (бухгалтерського, податкового тощо); формування та затвердження цін та тарифів, якщо ті не регулюються державою; забезпечення виконання підприємством усіх податкових зобов'язань; затвердження штатного розкладу та визначення кількості працівників (за узгодження з Органом управління та уповноваженим органом/представником трудового колективу; наймання та звільнення працівників, заохочення і накладання на них дисциплінарних і матеріальних стягнень; залучення спеціалістів для роботи за сумісництвом, на умовах підряду, визначення порядку та розміру оплати їх праці; укладання в межах своєї компетенції цивільно-правових, господарських, зовнішньоекономічних та інших угод, договорів, контрактів з фізичними та юридичними особами, і в тому числі зовнішньоекономічних; забезпечення виконання укладених угод, договорів, контрактів; видання від імені господарюючого суб'єкта доручень, довіреностей працівникам підприємства, іншим фізичним та юридичним особам, а також начальникам філій, представництв, відділень та інших структурних підрозділів підприємства; відкриття та закриття в банківських та інших фінансових установах поточних та інших рахунків підприємства; межах своєї компетенції видання наказів, розпоряджень, що стосуються діяльності підприємства.

Головним та узагальнюючим показником для оцінки ефективності підприємства є прибуток. Розподіляється він після відрахування податків та інших обов'язкових платежів.

Даний суб'єкт підприємництва здійснює господарсько-торгівельну комерційну діяльність циклічного характеру через реалізацію житлово-комунальних та інших дозволених законодавством послуг. Тип виробництва можна охарактеризувати як масове, оскільки надається великий обсяг стандартизованих послуг, з потоковим методом організації – операції з реалізації послуг виконуються ритмічно, узгоджено та одночасно, і, загалом, процес роботи має високий ступінь безперервності.

За Статутом, усі види діяльності, які потребують ліцензування, сертифікації

або дозволи інших видів здійснюються за умови отримання підприємством відповідних, передбачених законодавством, дозволів. Наразі підприємство має 4 ліцензії [65].

Оскільки КАТП 1628 є комунальним підприємством, на території Полтавської територіальної громади воно не має конкуренції. Клієнтами, що споживають послуги підприємства є як фізичні, так і юридичні особи, які проживають (знаходяться) на визначеній території. Аби стати клієнтом підприємства, потрібно заповнити заяву на сайті, надіслати пакет необхідних документів та чекати на повідомлення. Наразі, великою проблемою є заборгованість клієнтів з оплати послуг підприємства.

Тарифи визначаються та затверджуються начальником підприємства (окрім тих, які підлягають державному регулюванню), переглянути їх можна на сайті.

Серед важливих статей витрат можна виділити: витрати на електроенергію та теплоенергію, витрати на охорону навколишнього природного середовища.

У своїй роботі спеціалісти використовують такі програми як Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Access, М.Е.Дос тощо. Основні переваги таких програм наведено у вигляді таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Переваги використання систем електронного документообігу

Контрольованість	забезпечення дозволяє керівникам відстежувати кожен етап виконання процесів;
Дисциплінованість	моніторинг за виконанням співробітником своїх завдань;
Зниження витрат часу	прискорюються операції пошуку, оформлення і т.д., а як наслідок прискорюється документообіг і всі процеси на підприємстві;
Конфіденційність	доступ до документів суворо обмежується, користувачі виконують тільки ті дії, що відповідають правам доступу;
Конкурентоспроможність	за рахунок прискорення всіх процесів, підприємство швидше та якісніше працює з клієнтами.

Серед наведених програм М.Е.Дос є основою системи документообороту для КАТП-1628.Її основні можливості наведені у вигляді рисунка 2.1.

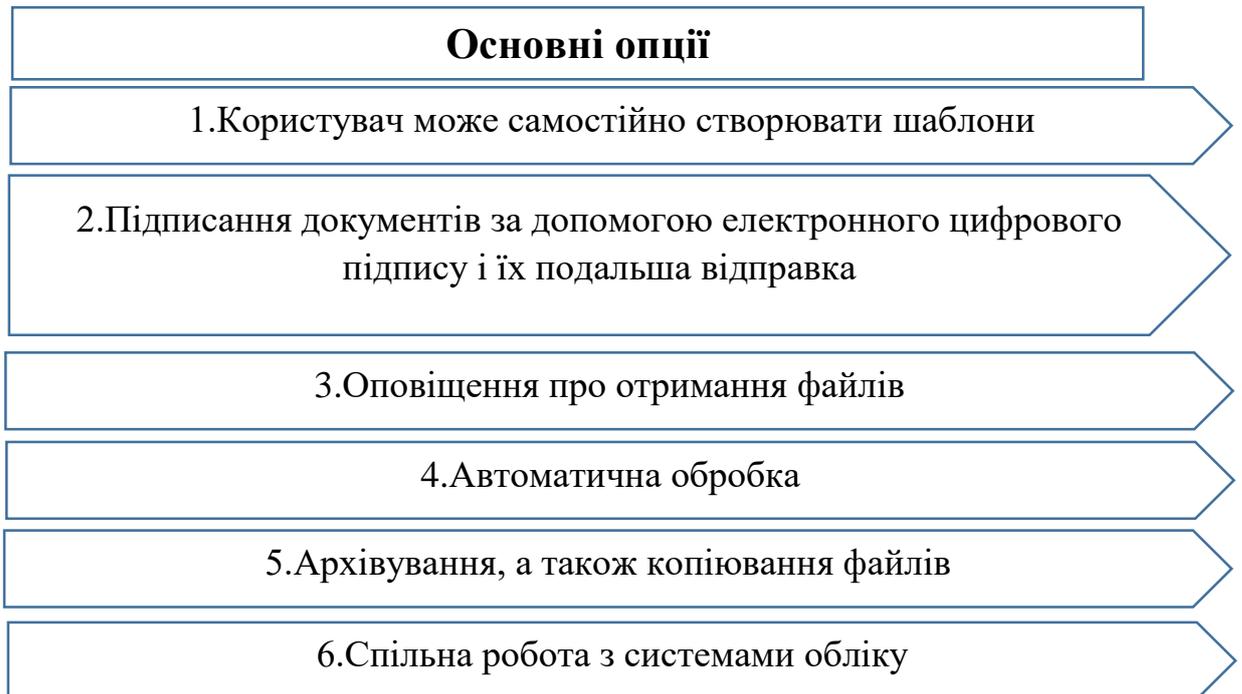

Рисунок 2.1 – Основні опції програми М.Е.Дос

Структуру економічної служби можна спостерігати на схемі загальної структури підприємства (рисунок 2.2), до завдань її підрозділів входить складання планів діяльності, звітностей, забезпечення документообігу, ведення обліку тощо.

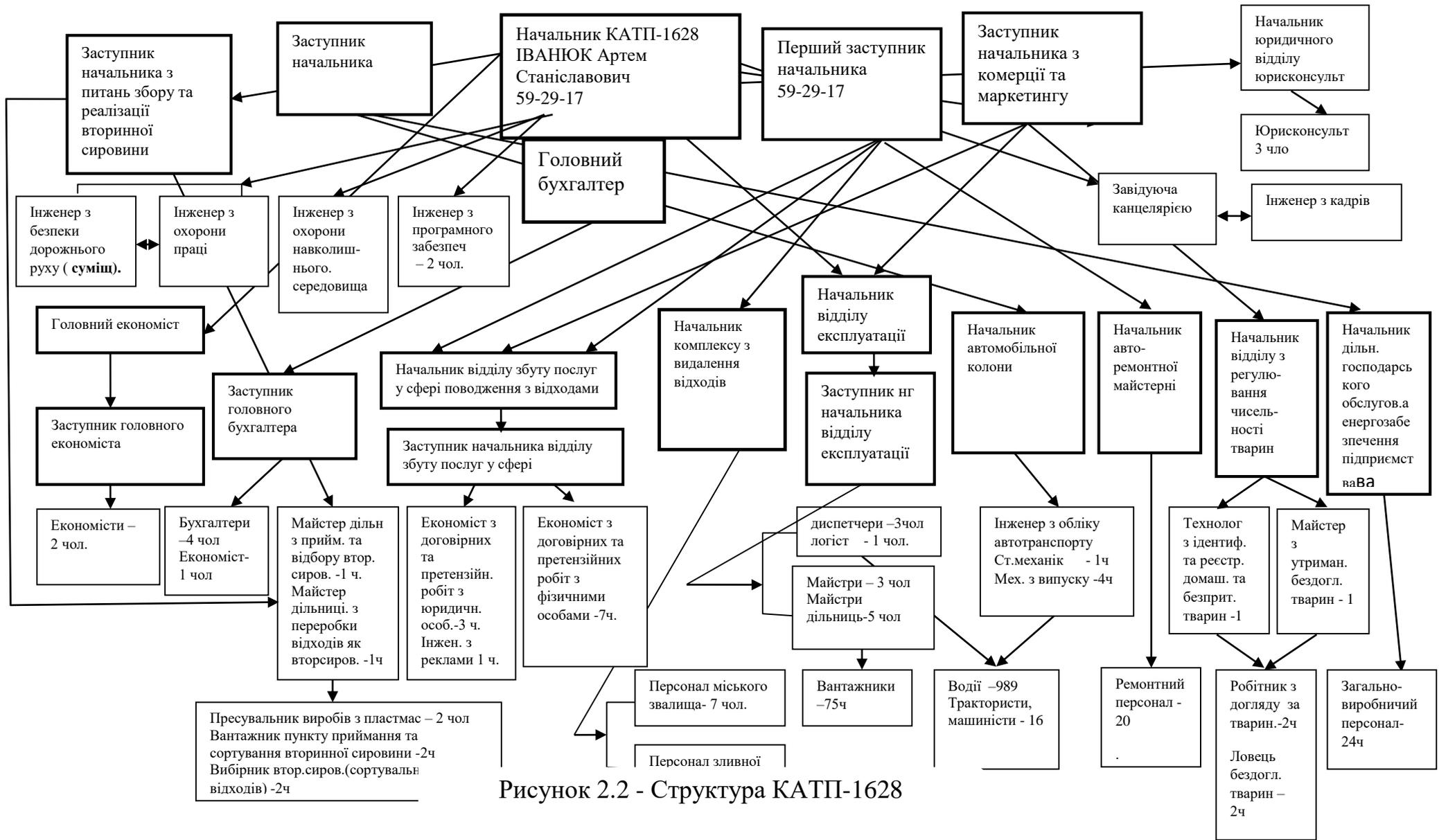

Рисунок 2.2 - Структура КАТП-1628

2.3. Оцінка економіко-фінансових показників діяльності КАТП-1628

В цьому розділі було проаналізовано економічні, фінансові та трудові показники з метою розгляду необхідних програмних заходів з підвищення ефективності діяльності суб'єкта підприємництва та використання його трудових ресурсів (підвищення ефективності та продуктивності праці, ефективності використання витрат на оплату праці, раціонального використання робочого часу, зниження трудомісткості виробництва продукції (робіт, послуг, обслуговування) та поліпшення якості праці.

В даному розділі було згруповано та зібрано такі вихідні дані: фінансова, статистична та оперативна звітність діяльності КАТП-1628.

За періодичністю подання звітність поділяють на місячну, квартальну і річну.

Фінансова звітність згідно з П(С)БО – це бухгалтерська звітність, що відображає фінансовий та економічний стан підприємства і результати його діяльності за звітний період. Мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів визначені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [57].

Вона є важливим інструментом для аналізу фінансової діяльності і прийняття управлінських рішень. Фінансова звітність включає такі основні компоненти, як звіт про прибутки та збитки, баланс, звіт про зміни власного капіталу та готовність до платежів. Вона надає інформацію про доходи, витрати, активи, зобов'язання, власний капітал і фінансові показники, які допомагають оцінити фінансову стійкість, рентабельність та ефективність підприємства. Фінансова звітність також використовується для зовнішньої звітності перед зацікавленими сторонами, такими як інвестори, кредитори, регуляторні органи та інші зацікавлені сторони. Вона допомагає забезпечити прозорість, достовірність і порівнянність фінансової інформації, що сприяє довірі і прийняттю управлінських рішень на основі об'єктивних даних.

Таблиця 2.4 - Аналіз основних економічних та фінансових показників діяльності КАТП-1628

Показники	Од. виміру	Роки			Відхилення			
		2019	2020	2021	2021 до 2019		2021 до 2019	
					Абсолютне	Темп приросту, %	Абсолютне	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. КАПІТАЛ ТА РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА								
1.1 Середня вартість сукупного капіталу	тис. грн.	75550,5	101716	113710,5	38160	150,51	11994,5	111,79
1.2 Середня вартість власного капіталу	тис. грн.	70078	95669	106076,5	35998,5	151,37	10407,5	110,88
1.3 Основні засоби								
1.3.1 за первинною вартістю	тис. грн.	102918	131096	134823	31905	131,00	3727	102,84
1.3.2 знос на кінець року	тис. грн.	38859	63965	82444	43585	212,16	18479	128,89
1.3.3 середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	80031,5	117007	132959,5	52928	166,13	15952,5	113,63
1.4 Нематеріальні активи								
1.4.1 за первинною вартістю на кінець року	тис. грн.	64	64	64	0	100,00	0	100,00
1.4.2 знос (накопичена амортизація) на кінець року	тис. грн.	64	64	64	0	100,00	0	100,00
1.4.3 середня вартість нематеріальних активів	тис. грн.	64	64	64	0	100,00	0	100,00
1.5 Оборотні активи								
1.5.1 усього на кінець року	тис. грн.	27930	31258	33505	5575	119,96	2247	107,19
1.5.2 дебіторська заборгованість на кінець року	тис. грн.	16464	19373	26662	10198	161,94	7289	137,62
1.5.3 Запаси на кінець року	тис. грн.	4356	4140	5563	1207	127,71	1423	134,37
1.5.4 Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	тис. грн.	3440	4102	256	-3184	7,44	-3846	6,24
1.5.5 середні залишки оборотних засобів	тис. грн.	23309,5	29594	32381,5	9072	138,92	2787,5	109,42

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.6 Середньооблікова чисельність								
1.6.1 середньооблікова чисельність працівників	чол.	228	232	267	39	117,11	35	115,09
1.6.2 середньооблікова чисельність робітників	чол.	182	186	214	31	117,11	28	115,09
2 ЕКОНОМІЧНІ ТА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ								
2.1 Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	49868	53563	66595	16727	133,54	13032	124,33
2.2 Обсяг реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	43869	53563	66595	22726	151,80	13032	124,33
2.3 Обсяг виробництва продукції	тис. грн.	43869	53563	66595	22726	151,80	13032	124,33
2.4 Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	-59919	-77041	-81519	-21600	136,05	-4478	105,81
2.5 Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	-10051	-23478	-14924	-4873	148,48	8554	63,57
2.6 Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн.	-13377	-28792	-21035	-7658	157,25	7757	73,06
2.7 Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	тис. грн.	-10402	-17404	-14327	-3925	137,73	3077	82,32
2.8 Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	-10402	-17404	-14327	-3925	137,73	3077	82,32
2.9 Фонд оплати праці усіх працівників	тис. грн.	27831,4	33278,8	40247,4	12416	144,61	6968,6	120,94
2.10 Фонд робочого часу	люд-години	465120	472382	537000	71880	115,45	64618	113,68
3. Показники ефективності використання ресурсів								
3.1 Продуктивність праці одного працівника	тис. грн. / особа	192,408	230,875	249,419	57,012	129,63	18,544	108,03
3.2 Продуктивність праці одного робітника	тис. грн. / особа	240,510	288,594	311,774	71,264	129,63	23,181	108,03
3.3 Рівень оплати праці за Ілюдино-годину	тис. грн. / люд-год	0,060	0,070	0,075	0,015	125,25	0,004	106,39

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3.4 Середньомісяч на заробітна плата одного працівника	тис. грн..	10,172	11,954	12,562	2,389	123,49	0,608	105,09
3.5 Коефіцієнт зносу основних засобів на кінець року		0,378	0,488	0,611	0,234	161,96	0,124	125,33
3.6 Коефіцієнт оновлення основних засобів		0,473	0,221	0,062	-0,411	13,06	-0,159	27,97
3.7 Коефіцієнт вибуття основних засобів		0,051	0,008	0,049	-0,001	97,55	0,042	656,88
3.8 Фондовіддача	грн./ грн.	0,548	0,458	0,501	-0,047	91,37	0,043	109,41
3.9 Фондоозброєність праці працівників	тис. грн./ чол.	351,015	504,341	497,976	146,960	141,87	-6,365	98,74
3.10 Коефіцієнт обіговості оборотних засобів	оборот и	2,139	1,810	2,057	-0,083	96,13	0,247	113,63
3.11 Середній період обороту оборотних засобів	дні	168,273	198,903	175,048	6,776	104,03	-23,855	88,01
3.12 Коефіцієнт обіговості активів	грн./ грн.	0,660	0,527	0,586	-0,074	88,73	0,059	111,22
3.13 Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	оборот и	3,521	3,181	3,030	-0,491	86,06	-0,151	95,25
3.14 Середній період обороту дебіторської заборгованості	дні	102,251	113,173	118,817	16,566	116,20	5,645	104,99
3.15 Коефіцієнт обіговості запасів	оборот и	11,604	12,609	13,727	2,123	118,29	1,118	108,86
3.16 Середній період зберігання запасів	дні	31,024	28,551	26,226	-4,798	84,54	-2,325	91,86
3.17 Тривалість операційного циклу	дні	133,275	141,724	145,043	11,769	108,83	3,320	102,34
4. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ								
4.1 Рентабельність продажу	%	-302,384	-424,281	-5596,484	-5294,101	1850,79	-5172,204	1319,05
4.2 Рентабельність активів	%	-13,768	-17,110	-12,600	1,169	91,51	4,511	73,64
4.3 Рентабельність власного капіталу	%	-14,843	-18,192	-13,506	1,337	90,99	4,686	74,24

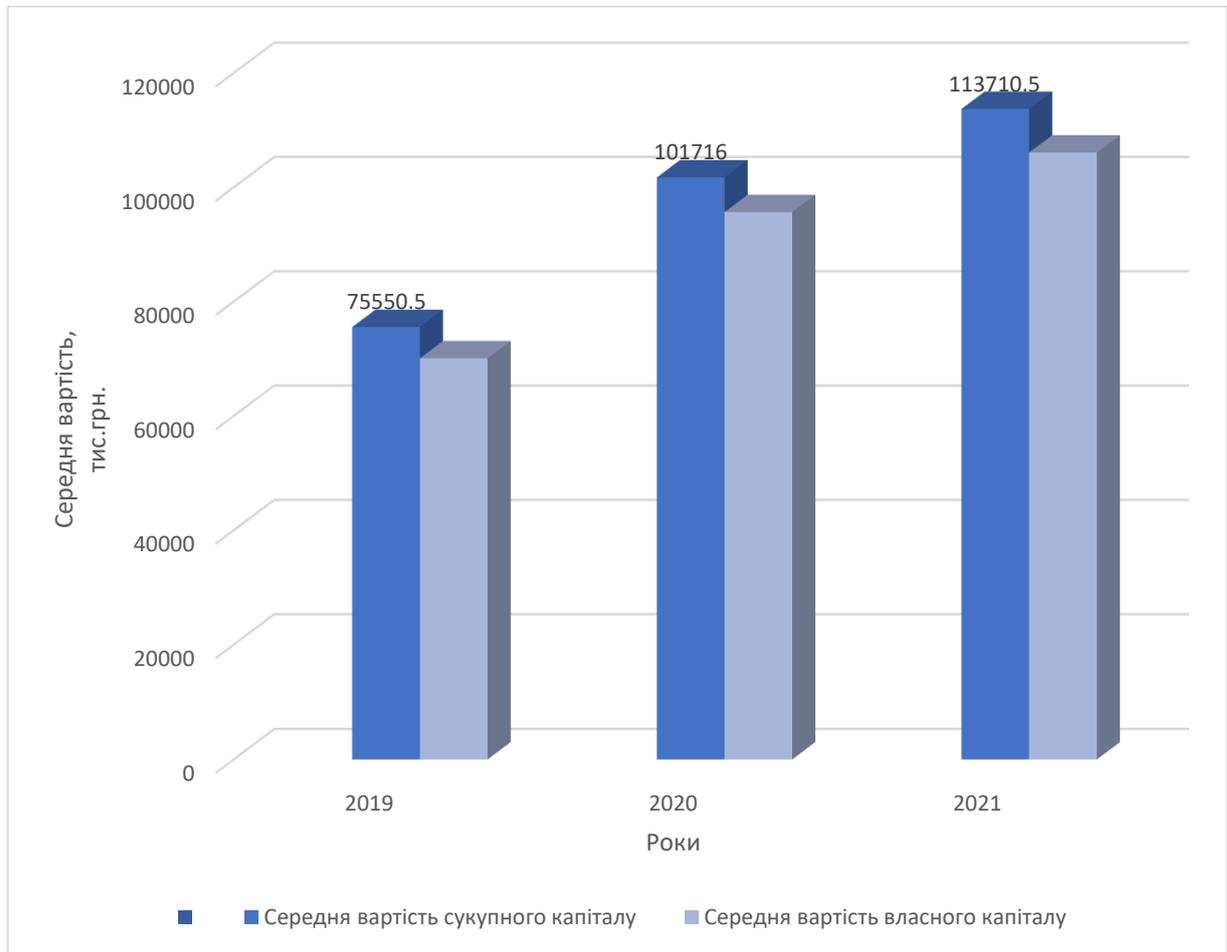

Рисунок 2.3 – Динаміка структури вартості капіталу КАТП-1628 за 2019-2021 рр.

Середня вартість сукупного капіталу зростала з 75550,5 тис. грн. у 2019 році до 113 710,5 тис. грн. у 2021 році, що представляє зростання на 50,51%. Зростання капіталу може свідчити про збільшення обсягу інвестицій або надходження додаткових ресурсів.

Середня вартість власного капіталу також зросла з 70078 тис. грн. у 2019 році до 106 076,5 тис. грн. у 2021 році, що представляє зростання на 51,37%. Це свідчить про збільшення фінансової стійкості підприємства та його здатності до власного фінансування.

Зобразимо динаміку показників середньорічної вартості основних засобів у вигляді рисунку 2.4:

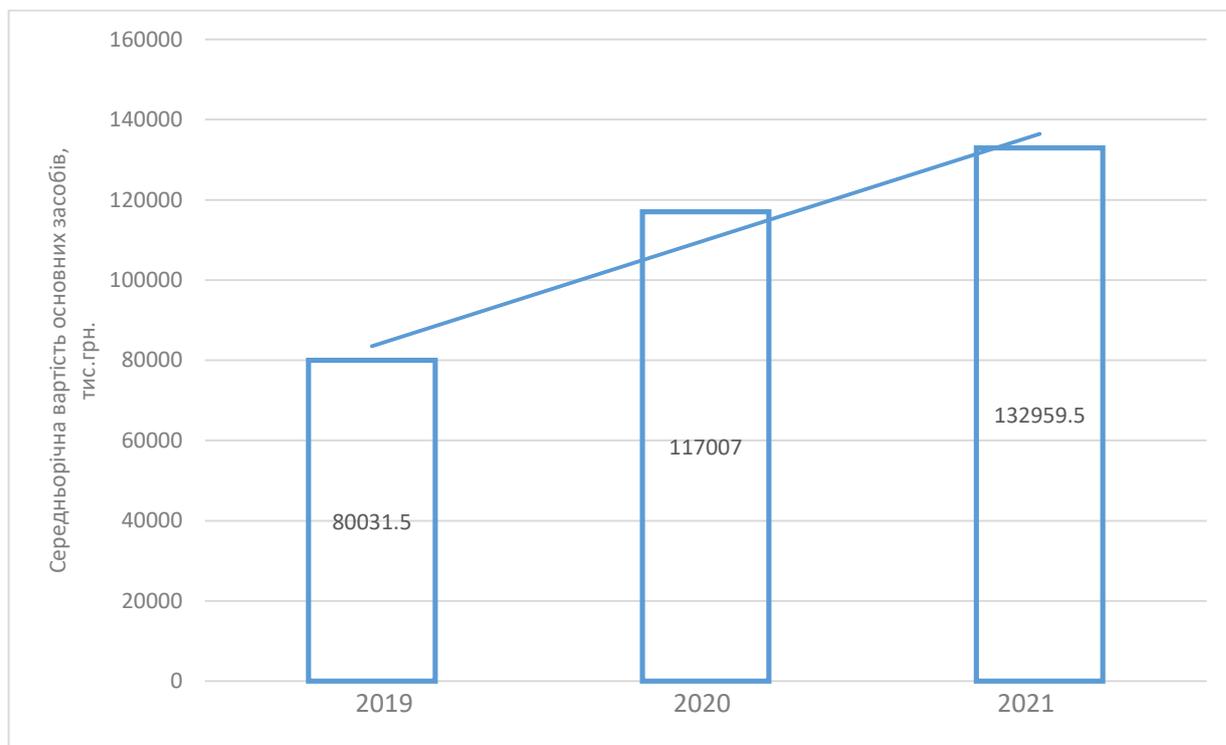

Рисунок 2.4 – Динаміка структури середньорічної вартості основних засобів КАТП-1628 за 2019-2021 рр

Протягом досліджуваних періодів середньорічна вартість основних засобів підприємства значно зросла. Конкретні цифри показують, що порівняно з 2020 роком, вона збільшилася на 113,63% відсотка або 15952,5 тис. грн., а порівняно з 2019 роком - на 166,13% відсотка або 59928 тис. грн. в абсолютному виразі.

Зростання середньорічної вартості основних засобів свідчить про те, що підприємство здійснює інвестиції у придбання нового обладнання, машин або будівельних об'єктів. Це може бути результатом розвитку бізнесу або модернізації існуючих активів для покращення продуктивності та конкурентоспроможності підприємства. Збільшення вартості основних засобів може вказувати на позитивну динаміку розвитку підприємства та його потенціал для подальшого зростання на ринку послуг.

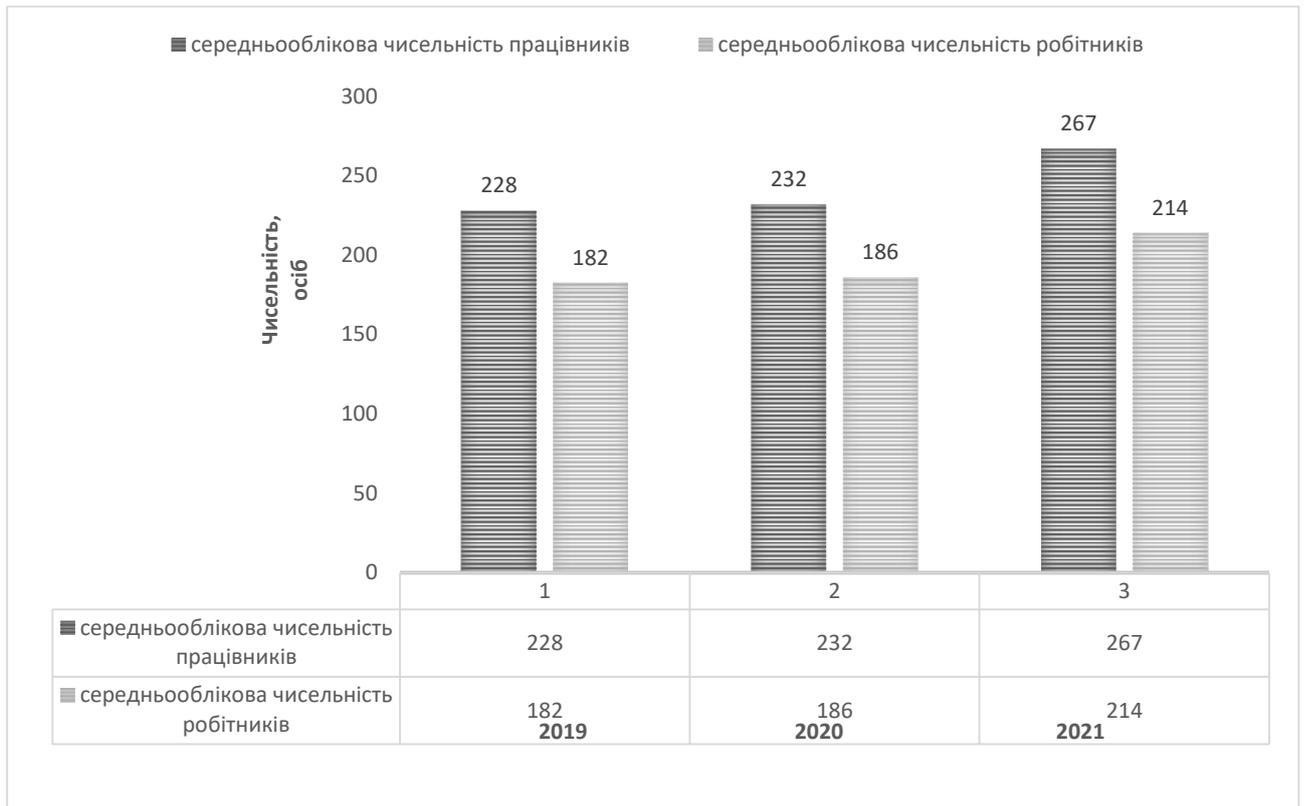

Рисунок 2.5 – Динаміка середньооблікової чисельності персоналу КАТП-1628 за 2019-2021 рр.

Середньооблікова чисельність працівників на протязі 2019-2021 року зростає на 39 осіб, серед робітників на 31 особу або 117,11%. На протязі 2020-2021 року цей показник становив 35 та 28 працівників та робітників відповідно або 115,09%.

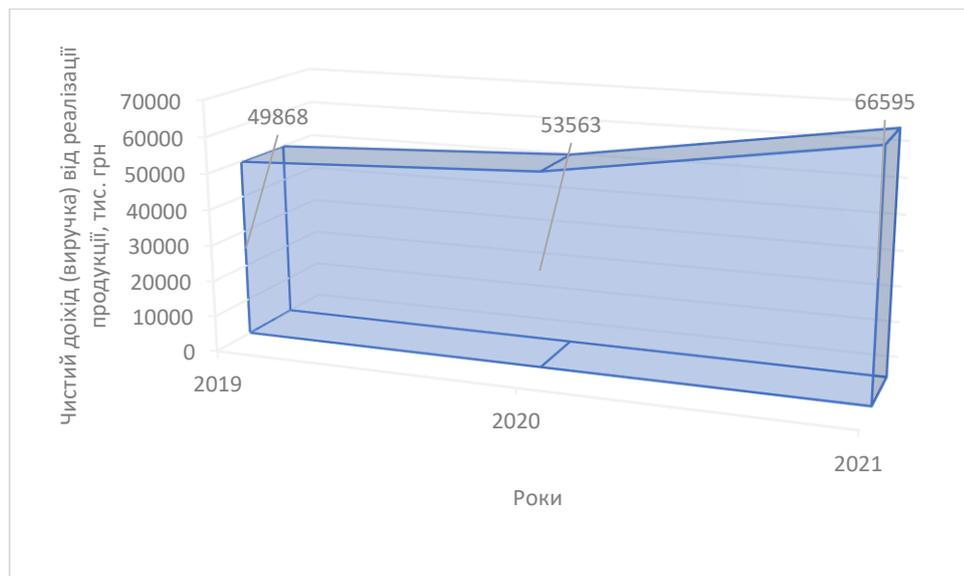

Рисунок 2.6 – Динаміка обсягів чистого доходу КАТП-1628 за 2019-2021 рр.

Показники чистого доходу зазнали змін у 124,33% та 133,54% або 13032 тис.грн. та 16727 тис.грн. на протязі 2020-2021 та 2019-2021 років відповідно.

Середній період зберігання запасів на підприємстві знизився на 4,79 та 2,32 дня або на 91,89% та 84,54% у абсолютному вираженні на протязі 2019-2021 та 2020-2021 років. Це свідчить про те, що на підприємстві було оптимізовано використання запасів, вжито заходів, що забезпечують менших втрат від псування.

Показник тривалості операційного циклу зазнав негативних змін на 11,76 та 3,32 дня у бік збільшення на протязі 2019-2020 років або на 108,83% та 102,34% у абсолютному вираженні.

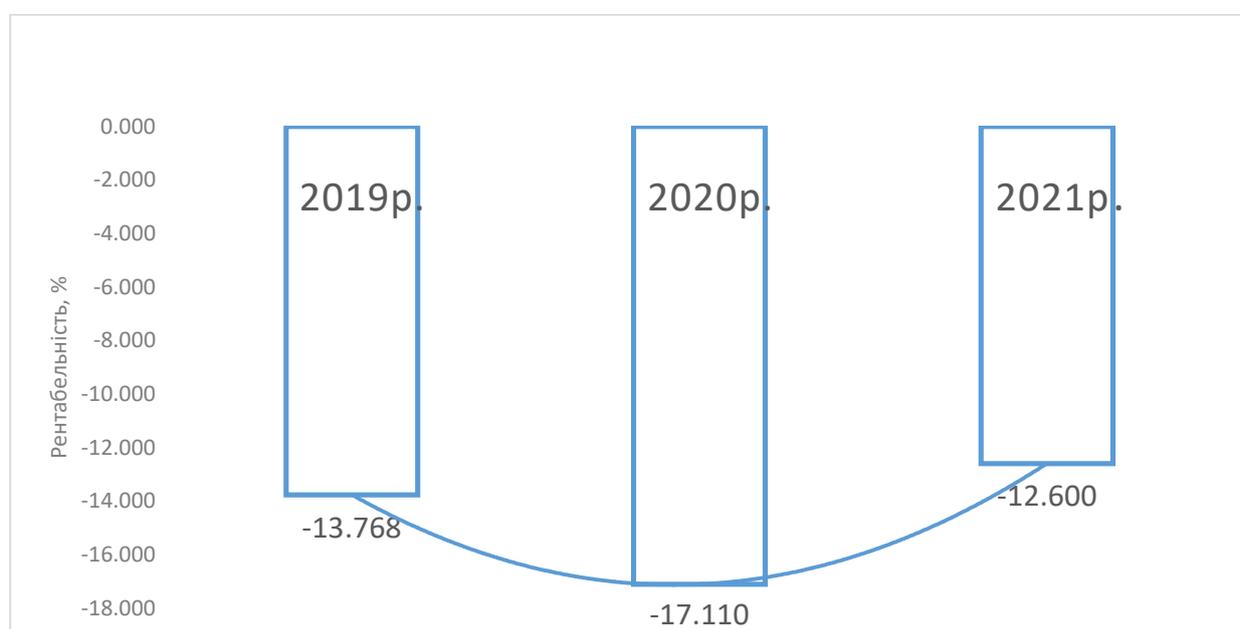

Рисунок 2.7 – Динаміка показника рентабельності активів КАТП-1628 за 2019-2021 рр.

Загальний висновок з таблиці про рентабельність активів може бути наступним:

За 3 роки спостерігається покращення рентабельності активів підприємства. У 2021 році рентабельність активів зросла на 73,64% порівняно з 2019 роком. Це свідчить про позитивні зрушення в ефективному використанні активів підприємства.

Рентабельність продажу має тенденцію до покращення, проте все ще залишається негативною. Зростання рентабельності продажу відбулося в 2021 році порівняно з попередніми роками, але значення все ще негативне, що свідчить про те, що підприємство не здатне забезпечити прибутковість від своєї основної діяльності.

Рентабельність власного капіталу також відображає певні покращення протягом трьох років, але все ще залишається негативною. Знову ж таки, підприємство не забезпечує достатню рентабельність для своїх власників.

Підприємство зазнало збитків протягом деякого періоду, зокрема в 2019 та 2020 роках. Проте у 2021 році відбулося певне поліпшення, хоча рентабельність все ще залишається негативною. Це може свідчити про те, що підприємство прийняло заходи для зменшення збитків і поступового покращення фінансових показників.

Фондоозброєність праці працівників вказує на ефективність використання фонду оплати праці у підприємства. Цей показник вимірюється в тисячах гривень на одного працівника і вказує на середню суму коштів, яку підприємство витрачає на оплату праці кожного працівника.

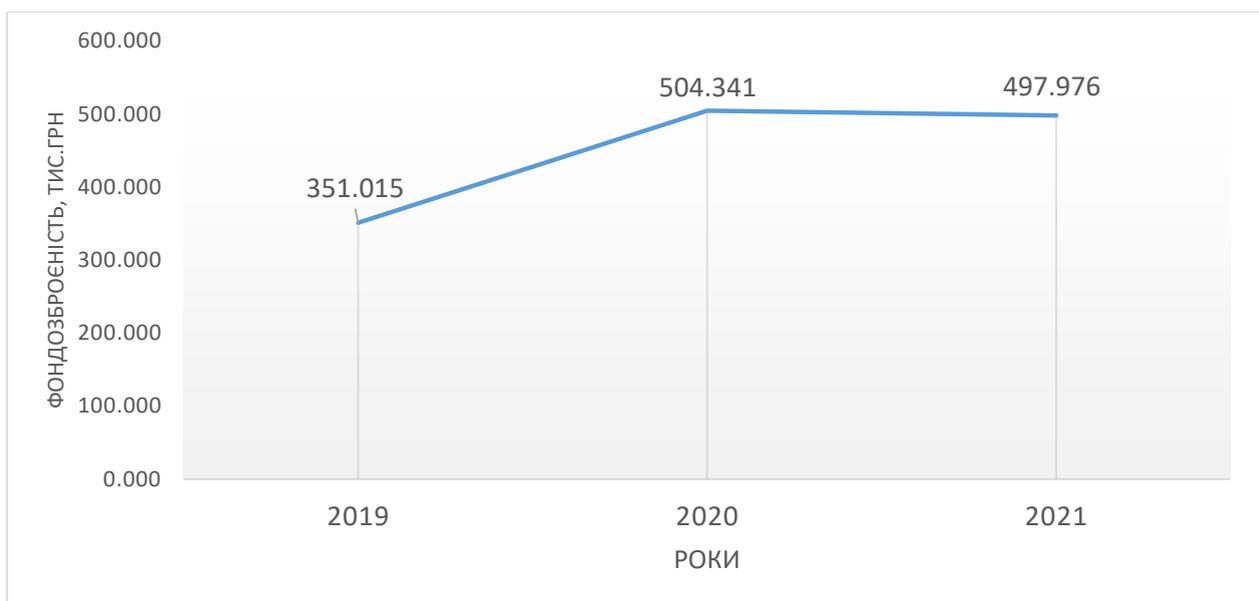

Рисунок 2.8 – Динаміка фондоозброєності праці працівників КАТП-1628 за 2019-2021 рр.

За даними таблиці, фондоозброєність праці працівників змінювалась протягом трьох років. У 2019 році вона становила 351,015 тис. грн. на одного працівника, в 2020 році зросла до 504,341 тис. грн., а в 2021 році знову знизилась до 497,976 тис. грн.

Зростання фондоозброєності праці працівників з 2019 до 2020 року свідчить про збільшення витрат на оплату праці кожного працівника. Це може бути пов'язано зі збільшенням заробітної плати, поліпшенням умов праці або збільшенням чисельності працівників.

Зменшення фондоозброєності праці працівників у 2021 році може вказувати на зниження витрат на оплату праці кожного працівника. Це може мати різні причини, такі як скорочення чисельності працівників, зниження заробітної плати або зміна структури робочих місць.

Порівнюючи фондоозброєність праці працівників з рентабельністю активів, можна зробити припущення, що зменшення фондоозброєності праці може мати вплив на загальну рентабельність підприємства. Зниження витрат на оплату праці може призвести до зменшення продуктивності праці та загальної ефективності підприємства.

Загалом, фондоозброєність праці працівників є важливим показником, який варто аналізувати спільно з іншими фінансовими показниками для оцінки ефективності використання фонду оплати праці та впливу цього на фінансові результати підприємства.

Зростання капіталу свідчить про те, що підприємство залучило додаткові кошти, що може бути пов'язано з розширенням бізнесу або залученням нових інвесторів. Це позитивний сигнал, оскільки додаткові кошти можуть допомогти підприємству забезпечити розвиток і вдосконалення своїх операцій.

Загальні висновки можуть бути наступними: підприємство знаходиться в процесі поліпшення свого фінансового стану, але його прибутковість ще потребує уваги.

2.4 Аналіз стану охорони праці на підприємстві

В сучасних умовах ринкової економіки на підприємствах необхідно здійснювати комплексне керівництво в галузі охорони праці, залучаючи державу, роботодавців та працівників. Прості окремі заходи з охорони праці не є ефективними, оскільки не забезпечують необхідного результату. У цьому контексті ключовим є системний підхід, який передбачає усвідомлене та взаємопов'язане використання всіх заходів з охорони праці. Важливо, щоб ці заходи були впроваджені зрозуміло, взаємозв'язано та комплексно. З цією метою, з урахуванням специфіки кожного підприємства, розробляється система управління охороною праці.

Охорона праці - це комплексний підхід, що включає правові, соціально-економічні, організаційно-технічні, санітарно-гігієнічні та профілактичні заходи, спрямовані на збереження здоров'я та працездатності працівників під час праці. Системний підхід управління охороною праці означає поєднання різноманітних заходів в єдину цілісну систему, що передбачає чітко визначені цілі та методи.

На підприємстві, як наприклад КАТП-1628, система управління охороною праці є сукупністю взаємопов'язаних органів, які на основі комплексу нормативних документів здійснюють цілеспрямовану та систематичну діяльність для виконання завдань з охорони праці. Створення системи управління охороною праці здійснюється шляхом чіткого визначення мети, завдань, функцій та методів управління, а також організаційної структури та документації.

Головна мета управління охороною праці полягає в збереженні здоров'я та працездатності працівників, поліпшенні виробничих умов та запобіганні травмам і професійним захворюванням. Ключовими суб'єктами управління є керівники та відповідні підрозділи підприємства, які відповідають за забезпечення безпечних та здорових умов праці. Важливою складовою системи управління охороною праці є аналіз інформації щодо стану охорони праці та прийняття відповідних рішень з метою підвищення рівня безпеки праці.

Загалом, ефективна охорона праці вимагає системного підходу та активної участі всіх зацікавлених сторін. Тільки через комплексне керівництво та взаємодію держави, роботодавців та працівників можна досягти покращення у сфері охорони праці на підприємствах.

Організаційна та методична робота щодо управління охороною праці на підприємстві має велике значення для забезпечення безпеки та здоров'я працівників. Виконавчим органом, відповідальним за цей процес, є служба охорони праці, яка підпорядковується керівнику підприємства.

Зовнішніми факторами, що впливають на роботу служби охорони праці, є зміни в технологічному процесі, обладнанні, умовах праці, а також нещасні випадки, травми та захворювання. Для регулювання охорони праці використовується нормативна база, включаючи законодавство, національні програми та нормативні документи.

Управління охороною праці повинно здійснюватися на всіх етапах життєвого циклу підприємства: від науково-дослідних та проектних робіт до експлуатації та ремонтних робіт. В рамках управління встановлюються завдання, мета та критерії ефективності, які допомагають забезпечити безпеку та здоров'я працівників.

Основні завдання управління охороною праці включають навчання працівників з питань охорони праці, забезпечення безпеки технологічних процесів та виробничого устаткування, нормалізацію санітарно-гігієнічних умов праці, забезпечення працівників засобами захисту, організацію лікувально-профілактичного обслуговування та багато іншого [53].

Управління охороною праці здійснюється шляхом планування робіт, організації та координації, обліку та аналізу стану умов і безпеки праці, контролю за функціонуванням служби охорони праці та стимулювання діяльності у цій сфері.

Функція планування відіграє ключову роль у системі управління охороною праці. Планування включає перспективні, поточні та оперативні заходи з охорони праці, які розробляються на основі прогностичного аналізу і враховують необхідне матеріально-технічне забезпечення та фінансові витрати.

Таким чином, управління охороною праці на підприємстві є складним процесом, який передбачає виконання різноманітних завдань та функцій. Його успішне здійснення сприяє створенню безпечних та здорових умов праці для всіх працівників.

Оперативне планування роботи з охорони праці на підприємстві здійснюється на підставі контролю стану охорони праці в структурних підрозділах та на рівні підприємства в цілому, а також перевірок з боку державних органів нагляду. У наказі роботодавця визначаються оперативні заходи щодо усунення виявлених недоліків.

Планування робіт з охорони праці на підприємстві включає розробку розділу "Охорона праці" у колективному договорі та оперативних планів на квартал або місяць. При розробці планів використовуються результати паспортизації та атестації умов праці на робочих місцях, аналіз причин травматизму і захворювань, матеріали перевірок стану охорони праці та виконання попередніх планів.

Функція системи управління охороною праці (СУОП) передбачає організацію та координацію робіт на всіх рівнях та стадіях виробничого процесу. Для цього встановлюються обов'язки, права, відповідальність та порядок взаємодії між особами, які беруть участь у процесі управління. Крім того, приймаються та реалізуються управлінські рішення [53].

Неправильною є думка, що виконання роботи з охорони праці є виключною відповідальністю служби охорони праці. Розподіл функцій СУОП починається з аналізу обов'язків всіх посадових осіб підприємства та коригування їх за необхідності.

Недостатня залученість з питання охорони праці на підприємстві може мати негативні наслідки, тому всі посадові особи повинні бути залучені до процесу управління охороною праці.

Окрім цього, система управління охороною праці передбачає регулярний моніторинг та оцінку ефективності заходів з охорони праці. Підприємство зобов'язане здійснювати контроль та аналіз даних про нещасні випадки, травми,

захворювання, а також оцінку ризиків та ефективності застосованих заходів з покращення умов праці.

Оперативне планування роботи з охороною праці також включає визначення пріоритетних завдань і заходів, розподіл ресурсів, визначення термінів виконання завдань та контроль за їх виконанням. Важливо також забезпечити належний рівень навчання та підготовки працівників з питань охорони праці, а також регулярну інформаційну та методичну підтримку.

Загалом, планування роботи з охороною праці на підприємстві передбачає комплексний підхід, що охоплює усі рівні та аспекти діяльності. Він спрямований на забезпечення безпеки та здоров'я працівників, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням, а також на покращення умов праці та зниження ризиків.

Служба охорони праці (СОП) є ключовим структурним підрозділом на підприємстві, відповідальним за забезпечення безпеки та здоров'я працівників.

Основні функції та завдання служби охорони праці включають:

- розробка та впровадження політики охорони праці: СОП визначає стратегію та політику охорони праці на підприємстві. Вона враховує вимоги законодавства, нормативних актів та стандартів безпеки та здоров'я праці. СОП також здійснює контроль за виконанням цих політик та розробляє процедури та інструкції для їхнього впровадження;

- аналіз та оцінка ризиків: СОП проводить аналіз робочих місць з метою виявлення потенційних небезпек та оцінки ризиків для здоров'я та безпеки працівників. Це дозволяє ідентифікувати проблемні зони та розробити відповідні заходи для їхнього усунення або мінімізації;

- розробка та впровадження заходів безпеки: СОП розробляє та впроваджує систему заходів безпеки на робочих місцях. Це можуть бути процедури, інструкції, навчальні матеріали, тренінги та інші форми навчання, спрямовані на попередження нещасних випадків, запобігання професійним захворюванням та забезпечення безпеки працівників;

– контроль та нагляд: СОП здійснює постійний контроль за дотриманням правил та процедур безпеки праці на підприємстві. Вона проводить перевірки, інспекції та аудити, а також встановлює систему звітності щодо безпеки праці. Це дозволяє виявляти порушення та вживати відповідних заходів для їхнього усунення;

– навчання та підвищення кваліфікації: СОП організовує навчання працівників з питань безпеки та здоров'я праці. Вона забезпечує проведення тренінгів, семінарів та інших форм навчання з метою свідомого включення працівників у процес забезпечення безпеки;

– участь у розслідуванні нещасних випадків: СОП бере участь у розслідуванні нещасних випадків на робочих місцях. Вона аналізує причини та обставини подій та розробляє рекомендації для запобігання подібним ситуаціям у майбутньому.

Загалом, служба охорони праці виконує широкий спектр функцій та завдань з метою забезпечення безпеки та здоров'я працівників на підприємстві. Вона виступає як консультант, контролер, навчальний центр та координатор у сфері безпеки праці.

Як висновок, варто зазначити, що галузь збирання безпечних відходів набуває все більшого значення на світовому рівні. Зростання свідомості про проблеми довкілля та необхідність ефективного управління відходами сприяють розвитку цієї галузі. Розширення законодавчої бази є однією з основних тенденцій в галузі збирання безпечних відходів. Багато країн приймають нові законодавчі норми та політики, спрямовані на покращення ефективності збирання та обробки безпечних відходів. Загалом, світова галузь збирання безпечних відходів продовжує розвиватися, збільшується популярність роздільного збирання та участь громадськості у програмах переробки. Важливі пріоритети включають ефективність, сталість та мінімізацію негативного впливу на довкілля шляхом належної утилізації та переробки безпечних відходів.

Розширення ринку збору та обробки безпечних відходів свідчить про його значимість у сфері економіки. Компанії, що спеціалізуються на цих процесах, демонструють стійкий ріст та отримують нові можливості розвитку. Збільшення свідомості громадськості про проблему відходів та активна участь у програмах переробки та рециклінгу стають все поширенішими. Кампанії з соціальною відповідальністю бізнесу сприяють підвищенню освіти про переробку та ефективне використання ресурсів.

Технологічний прогрес в галузі збирання та переробки безпечних відходів є важливою тенденцією. Україна знаходиться на етапі розвитку сфери сміттєпереробки, що вважається перспективною для інвестицій. Присутні великі втрати ресурсоцінних матеріалів через відсутність ефективної системи переробки, включаючи роздільне збирання.

Аналіз економічних, фінансових та трудових показників КАТП-1628 свідчить про зростання сукупного та власного капіталу підприємств у сфері сміттєпереробки. Вартість основних засобів підприємств збільшилася протягом досліджуваних періодів, що свідчить про зростання обсягів інвестицій і розвитку сфери сміттєпереробки.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КАТП-1628

3.1. Діагностика інноваційного розвитку підприємства

Впровадження інноваційних рішень у галузі збирання безпечних відходів призведе не лише для досягнення певних економічних ефектів, а й соціальних. Застосування новітніх технологій та процесів може знизити витрати на збирання, переробку і утилізацію відходів. Це може призвести до зменшення витрат підприємств, що займаються утилізацією відходів, і створення нових ринків та можливостей для інноваційних компаній у цій галузі. Крім того, зменшення забруднення навколишнього середовища і поліпшення якості повітря та води може знизити витрати на лікування хвороб, пов'язаних зі забрудненням, що приносить вигоди суспільству в цілому.

Однак, соціальні ефекти впровадження інновацій в цій галузі є так само важливими. Зменшення викидів шкідливих речовин і забруднення навколишнього середовища може позитивно вплинути на здоров'я людей, особливо на тих, хто живе неподалік від місць збору та обробки відходів. Це може покращити якість життя мешканців та знизити ризик розвитку різних захворювань. Крім того, інноваційні підходи до збору відходів можуть сприяти створенню нових робочих місць і підтримувати економічний розвиток в цій галузі.

Важливо зазначити, що впровадження інноваційних рішень у галузі збирання безпечних відходів може сприяти підвищенню екологічної свідомості суспільства. Широке застосування новітніх технологій і практик може надихати людей на зміну своєї поведінки і сприяти впровадженню більш сталого способу життя. Це може мати позитивний вплив на збереження природних ресурсів та зменшення відходів, сприяючи створенню більш сталого та екологічно чистого суспільства.

Впровадження інноваційних рішень у галузі збирання безпечних відходів не лише допоможе досягти певних економічних переваг, а й позитивно вплине на соціальний прогрес. Воно сприятиме зміні на краще, забезпечуючи сталість економіки, поліпшення якості життя та збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Для виявлення необхідних напрямків інноваційної діяльності необхідно скористатися комплексним аналізом. Метою комплексного аналізу інноваційної діяльності є виявлення напрямків, у яких інноваційна діяльність, програми та проекти підприємства є найбільш ефективними. Основними завданнями є:

- перевірка відповідності фінансового стану підприємства цільовим параметрам інноваційного розвитку;
- оцінка можливостей підприємства до впровадження інновацій;
- відбір інноваційних проектів;
- оцінка основних показників інноваційної діяльності;
- пошук наявних резервів підвищення ефективності інноваційної діяльності;
- оцінка впливу інноваційної політики підприємства на його фінансові показники.

Тому комплексний аналіз інноваційної діяльності спрямований на раціональне використання ресурсів та визначення найбільш перспективних напрямів розвитку, що сприяє успіху в інноваційному середовищі.

Основні джерела, які використовуються для комплексного аналізу діяльності підприємства, включають:

- фінансові звіти: офіційні звіти, які містять інформацію про фінансовий стан підприємства, такі як звіт про прибутки і збитки, баланс та звіт про готівку;
- внутрішня інформація: збирається внутрішніми системами обліку та контролю підприємства (дані про виробничі процеси, обсяги продажу, витрати, розподіл ресурсів та інші показники продуктивності);

– зовнішня інформація: дані, які надходять зовнішніми джерелами, такими як ринкові дослідження, статистичні дані, звіти асоціацій та організацій, новини та інше. Ця інформація допомагає зрозуміти стан ринку, конкурентну ситуацію та тенденції у галузі;

– експертні оцінки: оцінки та думки експертів у відповідній галузі або конкретних аспектах діяльності підприємства;

Процес комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності фірми можна здійснювати за етапами, наведеними на рис. 3.1

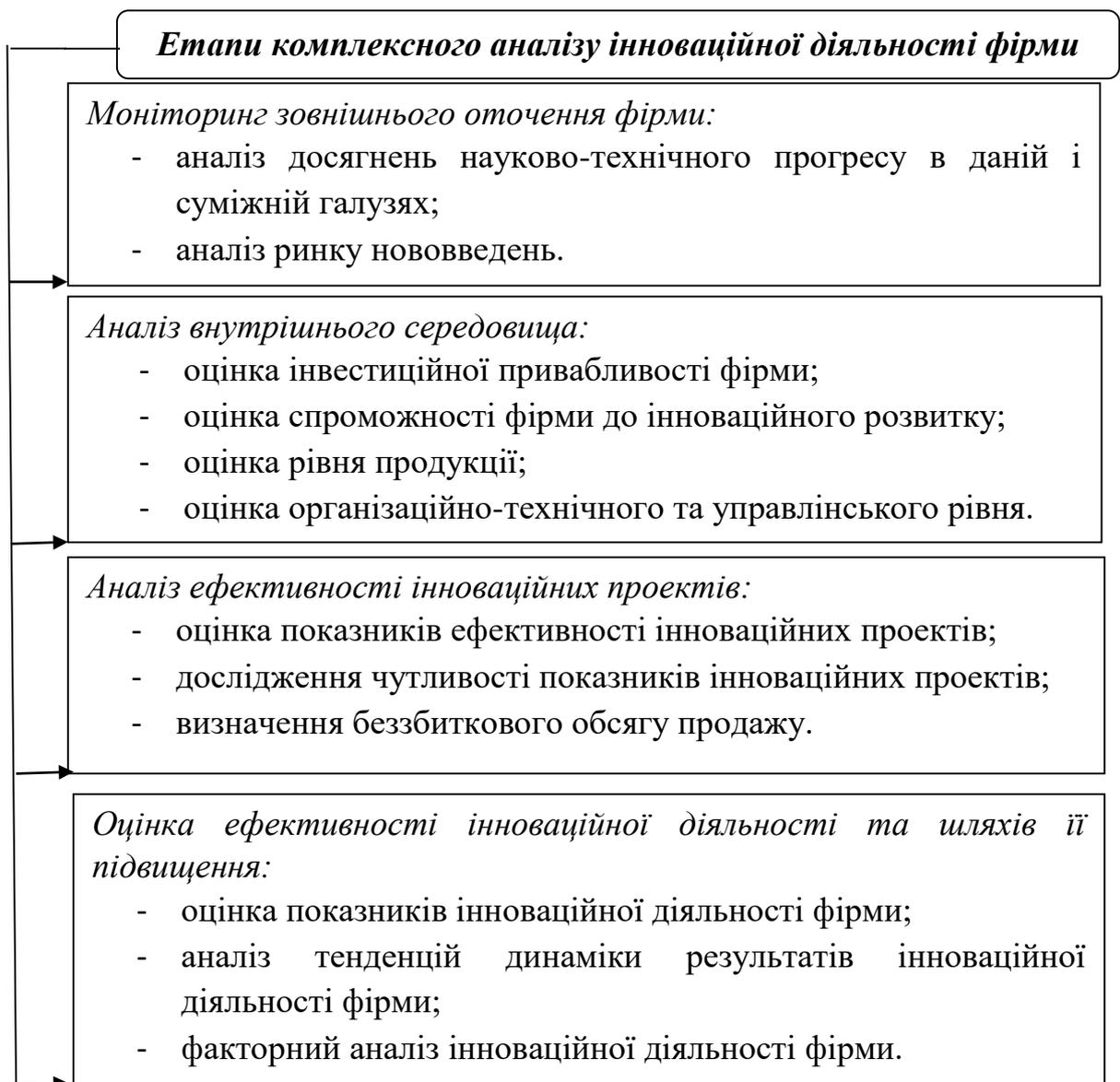

Рисунок 3.1 – Процес комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності фірми

На Комунальному автотранспортному підприємстві 1628 за останні роки значних змін в інноваційній політиці не відбувалося. Проте варто зазначити що на підприємстві формуються певні стратегічні та інноваційні рішення. Ці рішення, в довгостроковому періоді, при умові подолання певних бар'єрів, у майбутньому зможуть стати основою для повного оновлення підприємства та перебудову його в складну та багаторівневу інноваційну структуру.

На основі проведеного мною опитування серед експертів та особистого спостереження було виділено основні фактори які гальмують та перешкоджають впровадженню інновацій на Комунальному автотранспортному підприємстві 1628 протягом останніх трьох років.

Таблиця 3.1 – Фактори, що на думку експертів перешкоджають впровадженню інновацій на підприємстві протягом 2019-2021 звітних років

Фактори	Так,ні
1	2
Повільність прийняття рішень	Так
Недостатня фінансова підтримка держави	Так
Нестача власних коштів	Так
Відсутність фінансових коштів у замовника	Ні
Низький платоспроможний попит на нову продукцію	Ні
Великі витрати на нововведення у галузі	Так
Високий економічний ризик	Ні
Тривалий термін окупності нововведень	Ні
Відсутність попиту на продукцію	Ні
Нестача кваліфікованого персоналу	Ні
Нестача інформації про нові технології	Ні
Нестача виробничих потужностей	Так
Несприйнятливість підприємства до нововведень	Ні
Нестача можливостей для кооперації з іншими підприємствами і науковими організаціями	Ні
Недосконалість законодавчої бази	Ні

На рисунку 3.2 було сформовано та відображено основні фактори, що на думку експертів гальмують впровадження інновацій на підприємстві.

Рисунок 3.2 – Основні фактори, що стримують впровадження інновацій на КАТП-1628

Для оцінки ситуації на підприємстві потрібен SWOT-аналіз. Цей інструмент дозволяє проаналізувати сильні та слабкі сторони, можливості та загрози, пов'язані з впровадженням інновацій. SWOT-аналіз допомагає ідентифікувати сильні сторони підприємства (досвідчений персонал, сильний бренд, фінансові ресурси, унікальні технології), виявляти слабкі сторони (обмеження в бюджеті, нестабільність операційних процесів, недостатні ресурси), розпізнавати можливості (нові ринки, зростаючий попит, зміни в законодавстві, технологічні прориви) та ідентифікувати загрози (конкуренція, зміни в споживацьких уподобаннях, політична нестабільність, зміни в законодавстві). SWOT-аналіз надає підприємству основу для розробки стратегій, спрямованих на успішне впровадження інновацій та досягнення конкурентних переваг.

Одержані результати сильних та слабких сторін SWOT-аналізу КАТП-1628 наведені у таблиці 3.2

Таблиця 3.2 – Визначення сильних та слабких сторін КАТП-1628

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
<ul style="list-style-type: none"> – високий рівень діджиталізації; – наявність власних виробничих споруд; – наявність власної незадіяної площі; – висококваліфікований інженерно-технічний персонал; – знаходження у комунальній власності; – наявність молодих, креативних та енергійних співробітників фінансових служб; – багаторічний досвід роботи на ринку; – позитивна динаміка продуктивності праці працівників, фондівіддачі та матеріалівіддачі; – зростання інтересу інвесторів; – наявність стейкхолдерів; – наявність ефективної організаційної структури; – чіткий розподіл обов’язків між працівниками; – наявність соціального завдання; – надійні постачальники сировини та матеріалів; – відсутність підприємства-аналога; 	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність власних фінансових ресурсів; – не визначена повністю стратегія розвитку; – зростання цін на матеріали та оплату праці; – застарілий автопарк; – застаріла система нарахування вартості обслуговування клієнтів; – складність прийняття ризикових рішень; – відсутність постійних інвесторів.

Підприємство має сильні сторони, які можуть сприяти його успіху і конкурентоспроможності. Високий рівень діджиталізації, наявність власних виробничих споруд, незадіяна площа, кваліфікований персонал та багаторічний досвід на ринку є значними активами, які дозволяють ефективно використовувати цифрові технології, покращувати продуктивність, залучати інвесторів та задовольняти потреби клієнтів. Наявність молодих, креативних та енергійних

співробітників у фінансових службах може сприяти інноваціям та стратегічному розвитку.

Також важливо використовувати наявність стейкхолдерів та ефективну організаційну структуру для забезпечення співпраці та взаємодії між всіма зацікавленими сторонами. Чіткий розподіл обов'язків між працівниками допоможе забезпечити ефективну роботу та уникнути зайвого дублювання функцій.

Наявність соціального завдання свідчить про відповідальність підприємства перед суспільством та бажання внести позитивні зміни в оточуюче середовище. Це може сприяти підвищенню репутації підприємства та залученню сприятливого сприйняття з боку клієнтів та громадськості.

Надійні постачальники сировини та матеріалів є важливим ресурсом, який може гарантувати стабільну та неперервну поставку необхідних компонентів для виробництва. Це дозволяє уникнути проблем з перервами у виробництві та забезпечити якість продукції.

Відсутність підприємства-аналога може вказувати на унікальність та неповторність пропозиції підприємства на ринку. Це створює можливості для розвитку та зайняття лідерської позиції в своїй галузі.

Однак, є також слабкі сторони, які можуть потенційно вплинути на діяльність підприємства. Відсутність власних фінансових ресурсів, не визначена повністю стратегія розвитку та інші проблеми, такі як зростання цін на матеріали та оплату праці, застарілий автопарк і система нарахування вартості обслуговування клієнтів, можуть ускладнити функціонування та розвиток підприємства.

Для досягнення успіху та забезпечення стійкого зростання, підприємству слід активно працювати над вирішенням слабких сторін, залучати додаткові фінансові ресурси, розробляти чітку стратегію розвитку, модернізувати автопарк та внести покращення в систему обслуговування клієнтів. Також важливо залучати нових інвесторів і підтримувати позитивну динаміку продуктивності та ефективності роботи.

Незважаючи на існуючі виклики, наявність сильних сторін і можливостей дозволяє підприємству працювати на ринку забезпечуючи стабільність та розвиток у діджиталізованій економіці.

Таблиця 3.3 – Визначення ринкових загроз та можливостей для інноваційної діяльності КАТП-1628

Ринкові загрози	Ринкові можливості
1	2
<ul style="list-style-type: none"> – технологічне відставання від підприємств країн Європи; – невдала інвестиційна та інноваційна політика; – кризові явища в економіці країни; – високі темпи інфляції; – нестабільність законодавчої бази; – політична нестабільність; – низький рівень запровадження інновацій; – постійне забруднення навколишнього середовища; 	<ul style="list-style-type: none"> – розширення зони діяльності; – проведення наукових досліджень у сфері переробки; – створення соціальної місії; – нарощування нових видів діяльності та послуг; – економія за рахунок вторинної переробки та сортування; – залучення інвесторів; – зростання продуктивності праці та матеріальної забезпеченості працівників; – збільшення прибутковості діяльності; – проведення модернізації технологічного устаткування; – створення організаційної культури на підприємстві; – поява на ринку безвідходного чи маловідходного підприємства.

Загальний висновок з вказаних сильних і слабких сторін має такий характер: підприємство стикається з деякими проблемами, зокрема технологічним відставанням, невдалою інвестиційною політикою, економічними кризами та політичною нестабільністю. Такі чинники можуть ускладнити успішний розвиток підприємства і позначитися на його конкурентоспроможності.

Однак, водночас підприємство має низку сильних сторін, які створюють потенціал для успішного розвитку. Зокрема, це розширення зони діяльності, проведення наукових досліджень, створення соціальної місії та розширення видів

діяльності. Також важливими факторами є залучення інвесторів, зростання продуктивності праці та матеріальної забезпеченості працівників, модернізація технологічного устаткування та створення організаційної культури.

Отже, хоча підприємство зазнає викликів у своїй діяльності, наявність потенціалу для змін та розвитку може сприяти подоланню проблем та досягненню успіху в майбутньому. Варто акцентувати увагу на вирішенні слабких сторін, таких як технологічне відставання та нестабільність законодавчої бази, а також на максимальному використанні сильних сторін для стимулювання росту та покращення результативності підприємства.

3.2 Формування сучасних напрямів забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Інноваційна політика щодо підприємства, основна діяльність якого за КВЕД є збирання безпечних відходів має переплітатися з сучасними трендами у сфері поводження з відходами та врахувати ключові нюанси щодо транспортування, зберігання, переробки чи захоронення. У такому випадку, для інноваційної діяльності на комунальному автотранспортному підприємстві, яке займається поводженням з побутовими відходами, важливо зосередитися на наступних напрямках:

- впровадження ефективних систем збору та сортування відходів: розроблення та впровадження інноваційних методів збору та сортування побутових відходів може допомогти зменшити обсяг сміттєвих відходів, збільшити відсоток переробки та сприяти екологічно стійкому розвитку. Необхідно розглянути варіант використання автоматизованих сортувальних ліній, впровадження програми роздільного збору відходів та організацію пунктів збору у важливих точках міста;
- використання енергетичних технологій для переробки відходів: переглянути можливості використання інноваційних технологій, таких як біогазові установки або піроліз, для переробки органічних відходів у відновлювану енергію.

Це дозволить зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та ефективно використовувати ресурси;

- впровадження інформаційних технологій для оптимізації процесів: використання цифрових технологій та інформаційних систем може сприяти ефективному плануванню маршрутів, моніторингу заповненості контейнерів та плануванню ресурсів. Використання мобільних додатків, сенсорів та системи управління відходами здатне покращити ефективність та збільшити якості послуг, що надаються.

Піроліз - це процес термохімічного розкладання органічних матеріалів при високих температурах в умовах обмеженого доступу повітря. В результаті цього процесу відбувається розкладання відходів на тверді, рідкі та газоподібні фракції. Різноманітні фракції, такі як біопалива, синтезований газ або хімічні речовини, можуть бути використані як енергетичні джерела або сировини для інших процесів. Піроліз може бути особливо ефективним для переробки органічних відходів, таких як солома, деревина або відходи від сільського

Оскільки Україна тісно пов'язана з країнами Європейського Союзу та поступово інтегрується в нього як економічно так і законодавчо, то інноваційні заходи варто враховувати саме в цьому контексті. В Європі існує значна увага до екологічно стійкого розвитку та ефективного управління відходами. Мною виділено такі основні шляхи, які можна зв'язати з європейським контекстом:

- використання європейських стандартів та передового досвіду: вивчення європейських стандартів та передового досвіду щодо поводження з побутовими відходами може допомогти підприємству удосконалити свою діяльність. Дослідження кращих практик у країнах Європи, використання європейських нормативних документів та участь у міжнародних конференціях та обмінах можуть принести нові ідеї та підходи;

- залучення до європейських програм та ініціатив: європейські програми та ініціативи, спрямовані на підтримку екологічно стійкого розвитку та управління відходами, можуть надати фінансову та технічну підтримку. Підприємство може

долучитися до таких програм, отримати фінансування на впровадження інноваційних проектів, а також співпрацювати з іншими європейськими партнерами для обміну досвідом та знаннями;

- розвиток системи переробки та сортування згідно з європейськими стандартами: важливо впроваджувати сучасні методи сортування та переробки відходів, що відповідають європейським стандартам та вимогам. Це може включати розробку та впровадження нових технологій сортування, модернізацію устаткування та інфраструктури для переробки відходів з метою досягнення високих показників переробки та повторного використання;

- заохочення та освіта громадськості: залучення громадськості до процесу сортування відходів та екологічно свідомого споживання може бути важливим аспектом. Організація інформаційних кампаній, тренінгів та освітніх заходів спрямованих на підвищення обізнаності та залучення громадськості може сприяти поліпшенню якості сортування та переробки відходів.

Ці підходи допоможуть підприємству забезпечити ефективне управління відходами, враховуючи європейський контекст та принципи сталого розвитку.

Основні стратегічні напрями для КАТП-1628 можуть включати:

- покращення системи сортування;
- розширення інфраструктури переробки;
- проведення інформаційних кампаній та навчання;
- розвиток інноваційних технологій;
- партнерство та співробітництво.

Враховуючи стримуючі фактори, сильні та слабкі сторони, загрози можливості щодо впроваджень інновацій було створено такі стратегічні напрями для КАТП-1628 (табл. 3.3).

Стратегія збільшення обсягів сортування та переробки відходів передбачає розширення і модернізацію сортувальних ліній та переробних установок, впровадження інноваційних технологій та залучення додаткових ресурсів та інвестицій. Реалізація цих заходів призведе до збільшення обсягу переробки

відходів, покращення якості сортування та переробки, а також зниження кількості відходів, що потрапляють на сміттєзвалище.

Таблиця 3.3 – Стратегічні заходи щодо формування інноваційної політики КАТП-1628

Стратегія	Заходи для реалізації	Результат
1	2	3
Збільшення обсягів сортування та переробки відходів	<ul style="list-style-type: none"> – розширення і модернізація сортувальних ліній та переробних установок; – впровадження інноваційних технологій для покращення процесу сортування та переробки; – залучення додаткових ресурсів та інвестицій; 	<ul style="list-style-type: none"> – збільшення обсягу відходів, що підлягають переробці; – підвищення якості сортування та переробки; – зниження кількості відходів, що потрапляють на сміттєзвалище;
Вдосконалення системи управління відходами	<ul style="list-style-type: none"> – розробка та впровадження ефективних методів збору, транспортування та зберігання відходів; – встановлення моніторингової системи для контролю якості та кількості сортованих відходів; – впровадження системи відповідальності та регулювання управління відходами; 	<ul style="list-style-type: none"> – розробка та впровадження ефективних методів збору, транспортування та зберігання відходів; – встановлення моніторингової системи для контролю якості та кількості сортованих відходів; – впровадження системи відповідальності та регулювання управління відходами;
Пропаганда екологічної свідомості та залучення громадськості	<ul style="list-style-type: none"> – організація освітніх кампаній та навчальних заходів щодо поводження з відходами; – проведення інформаційних кампаній про користь сортування та переробки відходів; – залучення громадських організацій та активістів до спільної роботи з відходами; 	<ul style="list-style-type: none"> – підвищення свідомості громадськості про екологічні проблеми та важливість поводження з відходами; – зміна установок та практик населення щодо відповідального ставлення до відходів;
Розвиток інноваційних технологій та продуктів для утилізації відходів	<ul style="list-style-type: none"> – інвестування в дослідження та розвиток нових технологій переробки відходів; – співпраця з науковими установами та інноваційними підприємствами для створення нових продуктів з використанням відходів; – впровадження інноваційних технологій в процес сортування та переробки; 	<ul style="list-style-type: none"> – збільшення ефективності утилізації відходів; – створення нових продуктів та матеріалів з використанням відходів; – зниження негативного впливу на навколишнє середовище.

Стратегія вдосконалення системи управління відходами включає розробку та впровадження ефективних методів збору, транспортування та зберігання відходів, встановлення моніторингової системи для контролю якості та кількості сортованих відходів, а також впровадження системи відповідальності та регулювання управління відходами. Ці заходи допоможуть поліпшити систему управління відходами, забезпечити ефективний процес збору та переробки, а також покращити контроль за якістю та кількістю сортованих відходів.

Стратегія пропаганди екологічної свідомості та залучення громадськості включає організацію освітніх кампаній та навчальних заходів щодо поводження з відходами, проведення інформаційних кампаній про користь сортування та переробки відходів, а також залучення громадських організацій та активістів до спільної роботи з відходами. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню екологічної свідомості громадськості, зміні практик населення щодо відповідального ставлення до відходів та забезпеченню позитивного впливу на довкілля.

Стратегія розвитку інноваційних технологій та продуктів для утилізації відходів передбачає інвестування в дослідження та розвиток нових технологій переробки відходів, співпрацю з науковими установами та інноваційними підприємствами для створення нових продуктів з використанням відходів, а також впровадження інноваційних технологій в процес сортування та переробки. Ці заходи призведуть до збільшення ефективності утилізації відходів, створення нових продуктів та матеріалів з використанням відходів, а також зниження негативного впливу на навколишнє середовище.

Варто зазначити, що на підприємстві поступово впроваджуються сучасні, трендові та водночас інноваційні заходи, які значно полегшують та спрощують його роботу. Наприклад, на сайті підприємства є маршрутний графік у якому розписано час, місце та кількість авто що прибудуть для вивозу побутових відходів.

Одним з інноваційних прийнятих рішень можна вважати впровадження роботи екобуса. Екобус - це інноваційний транспортний засіб, який розроблений для збору використаних батарейок і відходів електронної техніки. Цей проект був створений з метою покращення управління та переробки відходів, зокрема використаних батарейок, які містять небезпечні хімічні речовини.

Екобус є особливим транспортним засобом, який обладнаний спеціальними контейнерами для збору використаних батарейок. Цей автобус може курсувати по місту і збирати відходи безпосередньо від мешканців. У ньому є спеціальні відділення, де люди можуть скидати свої використані батарейки та інші відходи електроніки.

Після збору використаних батарейок екобус доставляє їх до спеціалізованих установок для переробки. Там батарейки розбираються на компоненти, такі як метали, пластик та інші матеріали, що можуть бути використані повторно або відновлені. Цей процес переробки допомагає уникнути викиду небезпечних речовин у навколишнє середовище та забезпечує повторне використання матеріалів зі зібраних батарейок.

Екобуси можуть бути використані як додатковий засіб для збору відходів, який доповнює існуючі системи сортування та переробки відходів. Вони сприяють підвищенню свідомості про екологічні проблеми та розширенню можливостей для утилізації використаних батарейок та електроніки.

Екобуси є лише одним із багатьох прикладів того, як інноваційні технології можуть використовуватися для вирішення проблем екології та створення більш сталого майбутнього. Шляхом збору та переробки використаних батарейок, екобуси допомагають знизити негативний вплив цих відходів на навколишнє середовище та сприяють збереженню природних ресурсів.

На мою думку створення маршрутної системи є позитивним рішенням та значно полегшує населенню життя, проте хочу запропонувати його вдосконалення. Необхідно розробити мобільний додаток для споживачів. Використання мобільних програм для вивозу сміття є інноваційною пропозицією, що допомагає

підприємствам покращити ефективність та організацію процесу вивезення сміття. Такі програми надають зручний та швидкий спосіб замовлення та координації вивозу сміття через мобільні пристрої, такі як смартфони або планшети.

Можна виділити такі переваги використання мобільних програм для вивозу сміття на підприємстві:

- зручність та доступність: користувачі можуть замовити вивіз сміття в будь-який час та з будь-якого місця за допомогою мобільного пристрою з доступом до Інтернету. Це дозволяє ефективно управляти вивезенням сміття без необхідності особистого контакту або телефонних дзвінків;
- автоматизований процес: мобільні програми для вивозу сміття можуть бути інтегровані з системою управління вивезенням сміття на підприємстві. Це дозволяє автоматично отримувати замовлення, генерувати розклади вивезення та нагадування для клієнтів про потрібні дії;
- відстеження та звітність: мобільні програми можуть надати детальну інформацію про стан замовлення, включаючи час вивезення, тип сміття, адресу та статус оплати. Це дозволяє підприємствам точно відстежувати вивезення сміття та забезпечувати якість обслуговування;
- сприяння екологічній свідомості: мобільні програми можуть також включати інформацію про відновлювальні та переробні процеси, рекомендації щодо сортування сміття та екологічні новини. Це сприяє підвищенню екологічної свідомості клієнтів та спонукає їх до більш сталого способу управління відходами;
- зменшення адміністративних витрат: використання мобільних програм дозволяє автоматизувати багато адміністративних процесів, пов'язаних з вивезенням сміття. Це може призвести до зменшення витрат на персонал та покращення ефективності роботи підприємства.

Загалом, використання мобільних програм для вивозу сміття є важливим інноваційним кроком для підприємств у сфері управління відходами. Вони сприяють зручності, автоматизації та екологічній свідомості, що допомагає покращити процес вивезення сміття та знизити негативний вплив на довкілля.

В результаті проведення SWOT-аналізу було визначено, що підприємство стикається з деякими проблемами, такими як технологічне відставання, невдала інвестиційна політика, економічні кризи та політична нестабільність, що можуть ускладнити його успішний розвиток і позначитися на конкурентоспроможності. Однак, підприємство має також сильні сторони, які створюють потенціал для успішного розвитку, такі як розширення зони діяльності, проведення наукових досліджень, соціальна місія та розширення видів діяльності. Залучення інвесторів, підвищення продуктивності праці, модернізація технологічного устаткування та створення організаційної культури також є важливими факторами.

Отже, хоча підприємство зазнає викликів у своїй діяльності, наявність потенціалу для змін та розвитку може сприяти подоланню проблем та досягненню успіху в майбутньому. Варто акцентувати увагу на вирішенні слабких сторін, таких як технологічне відставання та нестабільність законодавчої бази, а також на максимальному використанні сильних сторін для стимулювання росту та покращення результативності підприємства.

На основі одержаних результатів SWOT-аналізу було запропоновано такі стратегічні заходи щодо формування інноваційної політики на КАТП-1628:

1) Стратегія збільшення обсягів сортування та переробки відходів передбачає модернізацію сортувальних ліній, використання інноваційних технологій та залучення додаткових ресурсів. Це сприятиме збільшенню обсягу переробки відходів та зниженню кількості сміття на сміттєзвалищах.

2) Стратегія вдосконалення системи управління відходами включає розробку ефективних методів збору, транспортування та зберігання відходів, встановлення моніторингової системи та впровадження системи відповідальності. Ці заходи поліпшать якість та ефективність сортування та переробки відходів.

3) Стратегія пропаганди екологічної свідомості та залучення громадськості включає освітні кампанії, інформаційні заходи та співпрацю з громадськими організаціями. Ці заходи підвищать екологічну свідомість та вплинуть на зміну поведінки щодо відходів.

4) Стратегія розвитку інноваційних технологій та продуктів для утилізації відходів передбачає інвестування в дослідження, співпрацю з науковими установами та впровадження нових технологій. Ці заходи допоможуть підвищити ефективність утилізації відходів та створити нові продукти та матеріали з використанням відходів.

Загалом, впровадження цих стратегій сприятиме покращенню управління відходами, збільшенню обсягів сортування та переробки, зменшенню впливу на навколишнє середовище та створенню більш сталого майбутнього.

Щодо інноваційної політики, важливо враховувати сучасні тренди у сфері поводження з відходами та зосередитися на впровадженні ефективних систем збору та сортування відходів, використанні енергетичних технологій для переробки відходів та впровадженні інформаційних технологій для оптимізації.

Аналіз інноваційної направленості підприємства слід на будь-яких його нововведеннях. Таким прикладом є екобус. Запровадження роботи екобуса є одним з інноваційних рішень, спрямованих на поліпшення управління та переробки відходів, зокрема використаних батарейок, що містять небезпечні хімічні речовини. Екобуси, оснащені спеціальними контейнерами, можуть збирати відходи безпосередньо від мешканців і доставляти їх до спеціалізованих установок для переробки. Цей процес сприяє уникненню викиду небезпечних речовин у навколишнє середовище і сприяє повторному використанню матеріалів зі зібраних батарейок.

Екобуси можуть служити додатковим засобом для збору відходів, що доповнює існуючі системи сортування та переробки відходів, сприяючи підвищенню свідомості про екологічні проблеми та розширенню можливостей для утилізації використаних батарейок та електроніки. Цей проект є лише одним прикладом того, як інноваційні технології можуть використовуватися для вирішення проблем екології та створення більш сталого майбутнього.

Навряд чи впровадження маршрутної системи є рішенням позитивним, що значно полегшує життя населення. Однак, запропоноване вдосконалення є більш

прогресивним напрямком його покращення. Розробка мобільного додатка для споживачів, що дозволяє замовляти та координувати вивіз сміття через мобільні пристрої, може покращити ефективність та організацію процесу вивезення сміття. Ця інноваційна пропозиція дозволяє підприємствам покращити обслуговування та забезпечувати швидкий спосіб замовлення послуг.

Для досягнення більших ефектів слід приділити увагу на модернізацію підприємства новим обладнанням типу біогазових установок. Використання енергетичних технологій для переробки відходів є важливою складовою стратегії управління відходами. Інноваційні технології, такі як біогазові установки або піроліз, надають нові можливості для перетворення органічних відходів у відновлювану енергію.

Біогазові установки використовують процес біологічного розкладання органічних матеріалів, таких як харчові відходи, стічні речовини або рослинна біомаса, для виробництва біогазу. Біогаз, який складається переважно з метану, може бути використаний як джерело енергії для опалення, виробництва електрики або палива для транспорту. Використання біогазових установок дозволяє одночасно здійснювати переробку відходів і виробляти сталу та відновлювану енергію, зменшуючи таким чином залежність від традиційних джерел енергії та знижуючи викиди парникових газів.

Всі розроблені та запропоновані програми, стратегії та рішення щодо покращення інноваційної політики заслуговують на більш детальний розгляд та подальше практичне втілення в життя на КАТП-1628 чи інших підприємствах галузі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Інноваційний розвиток підприємства є необхідним фактором успіху та конкурентоспроможності в сучасному бізнес-середовищі. Стрімкий технологічний прогрес та зміни в споживацьких попитах вимагають від підприємств постійного оновлення та вдосконалення своїх продуктів, процесів та послуг. У цьому контексті проведена кваліфікаційна робота з проблематики інноваційного розвитку підприємства, що набуває особливого значення.

Метою даної роботи було дослідження та аналіз факторів, що впливають на успішну реалізацію інноваційного потенціалу підприємства, а також розробка рекомендацій щодо ефективного впровадження та управління інноваціями. Дослідження базувалося на аналізі сучасних теоретичних підходів, а також на практичних прикладах успішної інноваційної діяльності підприємств.

На основі отриманих результатів було виявлено ключові чинники, що впливають на інноваційний розвиток підприємства, такі як наявність інноваційної культури, залученість персоналу до інноваційних процесів, співпраця з науково-дослідними установами та партнерами, доступ до фінансових ресурсів та ефективне управління інноваційним проектами. Успішне функціонування моделі інноваційного економічного розвитку базується на належному інституційному забезпеченні та впровадженні збалансованої державної інноваційної політики, яка включає конкретні напрями для стимулювання інноваційної діяльності.

На підставі проведених досліджень та аналізу були розроблені рекомендації щодо формування інноваційної стратегії підприємства, залучення інноваційного капіталу, створення сприятливої інноваційної атмосфери та вдосконалення процесів управління інноваційними проектами.

Основними висновками даної кваліфікаційної роботи є необхідність постійного оновлення та вдосконалення інноваційного потенціалу підприємства, активна співпраця з науковими та бізнес-партнерами, а також розуміння важливості ефективного управління інноваційними проектами. Досягнення успіху

у сфері інноваційного розвитку стає ключовим фактором для забезпечення стійкого конкурентного переваги та зміцнення позицій підприємства на ринку.

Як висновок варто зазначити, що інноваційний розвиток підприємства є ключовим фактором його успіху в сучасному бізнес-середовищі. Шлях до досягнення цього розвитку може бути різним.

Для досягнення інноваційного розвитку підприємства необхідно провести ретельний аналіз поточної ситуації, розробити план впровадження інноваційних рішень та забезпечити контроль за їх реалізацією. Формування такого шляху залежить від розміру підприємства, його технічного рівня, галузі діяльності та взаємодії зі зацікавленими сторонами.

Інноваційна стратегія підприємства повинна базуватися на принципах цілеспрямованості, комплексності, плановірності, орієнтації на потреби ринку, наявності достатньої інформації та стратегічній спрямованості. Проте, при впровадженні інноваційного шляху розвитку підприємства можуть виникати ряд проблем, включаючи недостатнє державне фінансування, обмежений доступ до інформації та консультування, обмежена участь у міжнародних програмах, проблеми фінансування та трансферу інновацій, правові неузгодженості, а також недостатня підготовка та навички у сфері підприємництва.

Отже, для успішного інноваційного розвитку підприємства необхідно систематично і комплексно підходити до всіх аспектів. Слід уважно аналізувати поточну ситуацію, визначати та реалізовувати стратегічні цілі, використовувати наявні ресурси та отримувати підтримку від зацікавлених сторін. Крім того, важливо розуміти та вирішувати проблеми, які можуть виникнути під час реалізації інноваційного шляху. Тільки такий підхід забезпечить стабільність, конкурентоспроможність та успіх підприємства в довгостроковій перспективі.

Варто відзначити, що сектор збирання безпечних відходів набуває все більшого значення на міжнародній арені. Зростаюча свідомість про проблеми довкілля та потребу у ефективному управлінні відходами сприяють розвитку цього сектору. Однією з ключових тенденцій у галузі збирання безпечних відходів є

розширення законодавчої бази. Багато країн приймають нові норми та політики, спрямовані на покращення ефективності збирання та обробки безпечних відходів. Загалом, глобальна сфера збирання безпечних відходів продовжує розвиватися, зростає популярність роздільного збирання та участь громадськості у програмах переробки. Важливими пріоритетами є ефективність, сталість та зменшення негативного впливу на довкілля шляхом належної утилізації та переробки безпечних відходів.

Розширення ринку збору та переробки безпечних відходів свідчить про його значимість у сфері економіки. Компанії, що спеціалізуються на цих процесах, демонструють стійкий ріст та отримують нові можливості для розвитку. Зростання свідомості громадськості про проблему відходів та активна участь у програмах переробки та рециклінгу стають все поширенішими. Компанії, що прагнуть до соціальної відповідальності, сприяють збільшенню освіти про переробку та ефективне використання ресурсів.

Технологічний прогрес у галузі збирання та переробки безпечних відходів є важливою тенденцією. Україна перебуває на етапі розвитку сектору сміттєпереробки, який вважається перспективним для інвестицій. Втрати ресурсоцінних матеріалів через відсутність ефективної системи переробки, включаючи роздільне збирання, є значними. Аналіз економічних, фінансових та трудових показників КАТП-1628 свідчить про зростання сукупного та власного капіталу підприємств у сфері сміттєпереробки. Вартість основних засобів підприємств збільшилася протягом досліджуваних періодів, що свідчить про зростання обсягів інвестицій і розвитку сфери сміттєпереробки.

Інтеграція маршрутної системи, яка значно полегшує життя населення, ймовірно, не є оптимальним рішенням. Однак, запропоноване вдосконалення є більш прогресивним шляхом для покращення системи. Розробка мобільного додатка для споживачів, який дозволяє замовляти та координувати вивіз сміття через мобільні пристрої, може покращити ефективність та організацію процесу

вивезення сміття. Ця інноваційна пропозиція надає підприємствам можливість поліпшити обслуговування та швидко замовляти послуги.

Для досягнення більш значних результатів, слід звернути увагу на модернізацію підприємства за допомогою нового обладнання, наприклад, біогазових установок. Використання енергетичних технологій для переробки відходів є важливою складовою стратегії управління відходами. Інноваційні технології, такі як біогазові установки або піроліз, надають нові можливості для перетворення органічних відходів у відновлювану енергію.

Біогазові установки використовують процес біологічного розкладання органічних матеріалів, таких як харчові відходи, стічні речовини або рослинна біомаса, для виробництва біогазу. Біогаз, який в основному складається з метану, може бути використаний як джерело енергії для опалення, виробництва електроенергії або палива для транспорту. Використання біогазових установок дозволяє одночасно здійснювати переробку відходів та виробляти стабільну та відновлювану енергію, зменшуючи залежність від традиційних джерел енергії і знижуючи викиди парникових газів.

Всі розроблені та запропоновані програми, стратегії та рішення, що стосуються поліпшення інноваційної політики, заслуговують на докладніший розгляд та подальше практичне втілення на підприємстві КАТП-1628 або в інших підприємствах цієї галузі.